

www.kurdinfo.com

Ahmet Kaymak

KÜRD ULUSAL SİYASİ PROGRAMINA KATKI

**Kürd Siyasetinin Tarihsel ve Güncel Kritiği:
Tezler, çözümler, Güncel ve Tarihsel Talepler**

GİRİŞ

Kürd ulusu, Mezopotamya diye anılan bölgede, geçmişte çok eskiye dayanan bir ulustur. Bir ulusu tanımlayan tüm geçerli özelliklerini hala canlılıkla koruyan, bin yıllardır devletleşmemiş tek bir ulustur aynı zamanda. Devletleşmemiş olmasının kendine özgü nedenleri var.Tarihte bir çok halk ve ulusun kendi adıyla devlet kurup kendini yönettiği görülmektedir.Bu devletlerin dayandıkları esas aidiyet özgün olarak özel bir halka oturtulsa bile, ulus anlamında, homojen bağlamda, özel olarak hiçbir halkı doğrudan ifade eden sosyal, siyasal ve hukuksal sisteme sahip devletler değildirler. Tarihsel bir gereksinim olarak modern anlamda ulus devletlerin doğuşuna tekabül eden süreç,kapitalizmin gelişme süreciyle eş zamanlıdır. Bunun felsefi ve düşünsel dayanakları her bakımdan homojen sayılan sınırlı gerçekliklerdir: Sınırlı bir yaşam alanı, sınırlı bir ekonomi, sınırlı bir toplum ve aynı dili konuşup anlaşılan; ve bu arada, başka dış güçlerce sınırsız saldırılarla karşı karşıya olan güvenlik kaygısı içindeki belli bir toplumun ortak savunma ve varolma bilinci, belli bir ulus ülküsünün yeşerip yoğunlaşması için gerekli ön koşullardır.

Üretim araçları ve üretim ilişkilerindeki gelişme temposuna ve ilerleme düzeyine göre örflerde, adetlerde, gelenek,dil ve kültürlerde birbirlerine yakın olan halklar, yaşadıkları ortak coğrafyada yönetsel,siyasal, ekonomik ve hukuksal anlamda kendi kendilerini yönetme isteğini dile getirmişlerdir. Kapitalizm, belli bir orijine dayanmayan imparatorluk devletlerinin ekonomik, sosyal ve hukuksal sistemine sızarak zamanla onu kemirip saf dışı edecek güce eriştiğinde, o zamana kadar feodal imparatorluklar bünyesinde bulunan değişik halkların kendi egemenliklerini ele almalarına olanak sağladı. Modern anlamda uluslar, kapitalist üretim biçiminin egemenlik eğiliminin yoğunlaştığı süreçte orijinlerine gereksinim duymuşlardır.Bu duruma göre halk tanımı ile ulus tanımı birbirlerinden doğal olarak ayrılmaktadır. Bir halkın varlığı, tek başına onun ulus-devlet olmasına, diğer bir deyişle onun kendi kaderini tayin etmesine yetmez. Halk, tanımda, genel bir kategoridir; bir arada bir çok dili,kültürü,örfleri barındırabilir.Bu nedenle heterojen bir niteliğe sahiptir.Ulus tanımıysa,orijine vurgu yapar. Uzun bir tarihi geçmişiyle bir ulus belli bir coğrafyada, belli bir dil ve kültür, belli bir sosyo-ekonomik bütünü dile getirir. Bu formülasyona göre kürdler tanımda genel anlamda halk değil, daha yoğunlaşmış ve saflaşmış haliyle bir ULUS'tur.

Ulus tanımı sosyolojik ve ekonomik bir tanım değil; tarihsel ve siyasal bir tanımdır.

Kürd ulusu, tarihsel ve siyasal bir terim ve talep olarak, bugün var olan diğer modern ulus devletlerin ortaya çıkışıyla eş zamanlı bir sürece tekabül eder. Ulus bilinci 15. yüzyılda genel bir bilinç haline dönüşüyor. Avrupa'da kök salıp gelişme kazanan uluslaşma bilinci,17. yüzyılın sonlarına doğru pratik anlamda çok yönlü sosyal, siyasal,hukuksal ve yapısal dönüşümlere yol açıyor. Avrupa'da imparatorluk bünyesinde çok sayıda hanedanlıklara bağlı olarak iç içe yaşayan çok sayıda halklar, tarihsel ve ekonomik dinamiklerin dayatmasıyla ayrışarak birer ulus olarak bu süreçte bağımsızlıklarını kazanıyor.

Bir ulus olarak Kürdler de tam bu süreçte bağımsız olmak için mücadele etmiş ve bunun meşru bir hak olduğunu savunmuşlardır. Ulus olma meşruiyeti ve hakkı diğer uluslardan sonra gündeme gelmemiştir; hatta daha sonra bağımsızlıklarını elde eden bir çok ulustan önce Kürdler ulusal bağımsızlıkları için mücadeleye girişmişler; kendi kendilerini yönetme hakkını uluslar arası platformlara taşımışlardır. Bu anlamda, şu anda meşru planda bağımsız halde yaşayan çok sayıda ulus gibi Kürd Ulusunun bu meşru hakkı dün olduğu gibi bugün de geçerliliğini korumaktadır. Kürdistan halkı bir bütün olarak bu meşru hakkı elde etmek için sonuna kadar mücadele etmelidir.

Kürdistan halkı dendiğinde, anlam, heterojen bir durumu açıklıyor; Kürd ulusu dendiğinde, anlam, orijine dikkat çekerek homojen bir ifade kazanıyor. Kürdistan'da yalnız kürdler yaşamıyor; kürdler burada çoğunluktur. Ermeniler, Süryaniler, Keldaniler, Araplar ve Türkler de bu coğrafyada yaşamaktadırlar. Kürdistan halkı dendiğinde, kürdlerle birlikte adı geçen bu halklar da anılmakta ve anlaşılmaktadır. Bunlar yüzyıllardır Kürdistan'da, kürd halkıyla birlikte aynı yazgıyı paylaşmışlardır. Dolayısıyla bu halkların yazgısı en az Kürd ulusunun yazgısı kadar önemlidir. Kürd ulusunun felsefesi, Kürdistan'da yaşayan bu halkların etnik, dil, kültürel haklarını korumanın yanı sıra, ekonomik, sosyal, politik ve hukuksal anlamda tam eşitliği merkeze almalıdır.

Kürdistan halkı ulusal çerçevede bağımsız devletlerin meşruiyetlerini dayandırdıkları, "ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkı"na kendisinin de sahip olduğunu başta Kürdistanı sömürgeleştiren egemen devletlere ve bu meşruiyete dayanarak varlıklarını sürdüren dünyanın bağımsız devletlerine kabul ettirmek için her türlü demokratik ilişki, yol, yöntem ve araçtan yararlanarak mücadele halinde olmalıdır.

Kürdistan'ın Statüsü

Herhangi bir olgu, içinde bulunduğu durumla ve onu kuşatan dışsal etkilenmelerle birlikte analitik kapsama alınmadan, o olgunun nasıl bir statüye bağlı olduğu anlaşılabilir.

Kürdistan, başlangıçta uluslar arası güç ilişkilerinin de müdahalesiyle önce Osmanlı ve Fars imparatorlukları arasında bölünüyor. Kurumsal planda tarihte son iki imparatorluk bunlardır.

Sonraki yüzyıllarda özellikle Avrupa'da kurumlaşmış ve stratejik arayışlar içinde olan istikrarlı devletler, bu amaçla, Ortadoğu'da ve Asya'nın bir ucunda kendi çıkarlarını koruyacak kalkan müttefikler yarattılar. Bu müttefik ülkeler Batı emperyalizminin birer askeri barikatları olarak biçimlendirildiler. Rusya'da gerçekleşen sosyalist devrime karşı bir blok oluşturmak isteyen batılı devletler, bu hesaptan hareket ederek Kürdistan'ı ve Kürd halkını gözden çıkardılar. Kürdistan dört parçaya bölündü; her parçası yedeklerine aldığı devletlerin insafına ve tasarrufuna terk edildi. Bu anlamda duruma bakıldığında Kürdistan'ın, batılı devletlerin müdahalesiyle ve etkisiyle bu statüye alındığı açık olsa bile, kürdistan'ı asıl sömürge olarak kullanıp onun zenginliklerini pervasızca talan edenlerin; kürt dilini, kültürünü ve bütün haklarını inkar edip yok sayanların bölge devletleri olduğu görülüyor. O halde Kürdistan, önce bölgesel bir sömürge. Buna sınırlı payda devletler arası sömürge de denilebilir. Bu durumu değişik amaçlarla ele alıp hem olgunun kendisini hem de o olguya hükmeden etkileri çarpıtan kimi akademisyen ve bilim adamlarının, özellikle kürd siyasetini etkilemek ve onu yanlış rotaya sokup ulusal mücadelenin yöneleceği cepheleri çoğaltmak için, bu statüyü uluslararası bir sömürge gibi göstermeye çalışmaları, kürdistan gerçekliğiyle uyuşmayan bilim dışı bir yaklaşımdır.

Kürdistan, uluslar arası bir sömürge değildir.

Uluslar arası sömürge tanımı, bulanık bir tanımdır. Kürdistan statüsü konusundaki tespitimiz ve tezimizin doğru bir tanıma kavuşturulmasının önemi, ortaya koyacağımız ulusal programa dahil edilecek temel taleplerimiz açısından yaşamsaldır. Bulanık terimler ve tanımlar politik bakımdan talepleri de bulanıklaştırıp tutarsız hale getirir. Bu açıdan

programa konu olacak tanıma uygun olan önerme, Kurdistan'ın uluslararası bir sömürge değil, devletler arası bir sömürge durumunda olduğunu açık olarak tespit ve teyit etmektir. Böyle tanımlanmadığında sorunlar çıkar.

Kısaca açarsak, şu söylenebilir: Kurdistan uluslararası bir sömürge olsaydı, özgürlüğümüzü ve bağımsızlığımızı kazanmak için zorunlu olarak bütün dünya devletlerini karşımıza almamız ve onlara karşı savaşmamız gerekecekti. Bunun ne mantıkta ne de bilimde yeri olabilir...

Hem sonra böyle bir statü konusunda uluslar arası güçlerin üzerinde uzlaşabilecekleri çok çeşitli ve karmaşık denklemler gerektiren çıkarlarının dengelenebilmesinin hiç bir nesnel ve nedensel temeli de bulunmuyor.

Dünyanın çok sayıda ülkesinin ve devletinin Kürd sorununu kabul ettiğini biliyoruz. Bu ülkeler kürdlerin meşru ulusal haklarının verilmesinden yana tutum alıyor ve bu yönde verilen demokratik mücadeleye, kimileri dolaylı kimileri de dolaysız olarak destek sunuyorlar.

Kürdler ve Kurdistanlılar dıştan gelen çözümlerle doğrutusunda ulusal paradigmlar oluşturup siyasal programlar yapmaktan uzak durmalıdırlar; ya da bu tarz çözümlerleri dikkatle ele almalıdırlar. Kasıtlı müdahaleler olup olmadığı açığa çıkarılmalı. Daha çok politik amaçlı olarak ortaya atılan ve kürd siyasetinin düşünsel çerçevesini bulandıran bu görüşler, beraberinde kürd siyasetinin pratik eğilimlerini dumura uğrattıyor. Buradan hareketle, genel olarak, yüz yıllardır devam eden Kurdistan ulusal kurtuluş mücadelesinin başarıya ulaşmamasının en önemli yanlarından biri, özgün ve Kurdistan gerçekliğini tahlile dayalı bir siyaset hattının biçimlendirilememesi olduğunu söylemek, yanlış bir saptama olmayacaktır. Özellikle Kuzey Kurdistan siyasi tarihi incelendiğinde, bu saptamanın gösterdiği gerçekler çok daha açık olarak gözler önüne serilebilir. Bilinci, iradesi ve düşünsel dokusu dışardan biçimlendirilen ve bununla beslenen kürd siyaseti neredeyse yüzyıla yakın bir süredir bu yüzden zaafırlar içinde bocalamaktadır. Zaafırlar içinde bocalayan bu siyaset tarzının Kürd ve Kurdistan halkına çok pahalıyla mal olduğu, ayrıca son otuz yılda verilen hesapsız bedellere bakıldığında kolayca görülüp anlaşılabilir. Kürd siyaseti bu zaafırlardan kurtulmalıdır. Zira bu halkın bugüne kadar ödemiş olduğundan daha fazla bedel ödemeye artık gücü ve mecali kalmamıştır.

Ulusal Felsefe doğrutusunda oluşturulacak Siyasi Programın Özgünlüğü Kürd özgürlük hareketini örgütsel yapaylıktan, yaşanan zaafiyetlerden ve mücadelenin işlevsiz kalmasından kurtaracaktır.

Kürd halkının önünde yüzyılların biriktirdiği sorunları aşmak; ulusal hak ve özgürlükleri elde etmek için fikriyatıyla, örgütsel dokusu ve kişiliğiyle özgün, güçlü ve gerçekçi bir siyasi programa ihtiyaç vardır. Kürd siyasi mücadelesindeki tarihsel zaafırların kaynağında, ulusun sosyal ve sınıfsal dinamiklerini ortak istek ve hedeflerde buluşturabilen, ulusal bir metnin olmayışı yatıyor.

İşaret edilen bu zaafırların ve heba edilmiş ağır bedellerin önüne geçmek için Kürd ve Kurdistan halkının geleceğini temsil eden bir ulusal program oluşturmak ve onu hayata geçirmek zorunludur.

Bir siyasi programın temel düşünsel ve nesnel dayanağı, var olan haliyle bir toplumun ekonomik, sosyal ve hukuksal sisteminin işlemekte olan süreçlerinin toplam bir durumudur; başlangıçta teori kısmen veya bir bütün olarak bu süreçleri olumsuzlamayı olanaklı kılabilen formülleri ve savları pratiğe uygulama yol, yöntem ve araçlarını göstererek, programa uygun bir siyaset tarzını önerir. Program, felsefedir; siyasetse onun eylem halindeki pratik karakteridir.

Bu siyaset felsefesi, ortaya koyduğu iddialarıyla, dayandığı ve olumsuzlamayı öngördüğü durumun gevşekliğini çözmüş olarak pratik karakteri gereği sarsıcı bir özellik taşımalı; radikal olmalıdır. Özellikle sınırlı payda devletlerarası bir sömürge olan kurdistan'da ulusal kurtuluş ve özgürlük siyaseti, programatik ve pratik bakımdan radikal nitelikte olmalıdır. Böyle bir ülkede, kişiliği ve özü terbiye edilmiş bir siyasi programdan ve onun hafifletilmiş pratiğinden söz etmek, siyasetin doğasını anlamamaktır. Siyaset bu ülkede ağır, sert, inatçı ve inançlı bir tabiata sahip olmayı gerektiriyor.

Bütün bu özelliklerin demokratik dokuyu bozacağı tehlikesini de fazla abartmamalı. Demokrasi dediğimiz şey, toplumu doğrudan yönetme biçimi olan bir mekanizma; bir hukuksal ve sosyal sistemdir. Bir yönetme biçimine tabi olan demokratik devlet kendine özgü uygulamaları bakımından zaten sert bir yapıya sahiptir; onu çekici kılan demokratik hukuk mizacıdır. Özünde ise bu yönetim biçimi, son sözde, çoğunluğun azınlık üzerindeki mutlak tahakkümüdür.

Belli bir programa bağlı olarak hareket eden siyasi örgütler ve partiler önlerine koydukları hedeflerden saptırıcı eğilimlere ve ilkeleri yozlaştırıcı kesimlere karşı gevşek davranamazlar. Kurdistan'da siyasetin kişiliksizleşmesi ve bu durumda hedeflerin bulanıklaşması, özgür ülkelerde insanların yürüttükleri siyaset ile esaret altındaki insanların yürütmek zorunda oldukları siyaset tarzı arasında gerçekçi denklemlerin kurulamamsından kaynaklanıyor.

Demokrasi her şeye rağmen bir hoşgörü rejimi değildir. Yerine göre ve doğru olarak onun da siyasi ve hukuki planda hoşgörüsüz olduğu, olacağı biliniyor. Çoğunluğun iradesine ve yetkisine dayanarak, onun haklarına tecavüze yeltenen her türlü girişime karşı çok sert yaptırımları olduğu bilinmeyen bir şey değil. Demokratik rejimde bireyin haklarını korumak, aynı zamanda toplumun haklarını korumakla eş anlamlıdır. Ne var ki, son kertede, demokrasilerde de, bireyin değil, çoğunluğun, yani büyük ölçüde toplumun, dolayısıyla rejimin çıkarı önde tutulmakta. Kürdler siyasete bütün ulusun ortak çıkarını temsil eden bir kişilik kazandırmalıdır. Onlar, bir araç olarak devreye koyacakları bir örgüt veya partiyi gevşek ve işlevsiz kılacak yanlış algılayışlara göre değil, onu halk ve ülke gerçekliğine dayanan bir felsefi özgünlüğe göre organize etmelidirler.

Siyasete yeni bir akıl, yeni bir ruh ve yeni bir kişilik hakim kılınmadıkça, ulusal demokratik mücadelede süreklilik sağlanamaz.

Siyasi programların tutarlı, doğru ve etkin bir aklın ürünü olması yetmez; o programı sahiplenip hayata geçirecek insanların kendilerini onun sonuçlarında mutlaka görmeleri de gereklidir. İnsanların geleceğini göstermeyen hiçbir program siyasi mevziler elde edemez; kitleleşip güç kazanamaz. İnsanlar, gelecekte yaşamlarının nasıl olacağından emin olmadıkça, canıyla, malıyla, bir bütün olarak bir davaya her şeyini feda etmeyi göze almaz. Öyle gerçekçi bir program olmalıdır ki, insan bütün tutkularını, özlemlerini onda görebilsin ve o yolda sahip olduğu maddi ve manevi bütün servetini harcamakta tereddüt etmesin! Kürd ulusal davası sadece yoksulların, köylülerin ve işçilerin değil; bu ülkede her şekilde sermayeyi ellerinde tutan burjuva sınıf ve katmanlarındadır da. Dolayısıyla ulusal programda bir bütün halinde toplumun atıl emek kesimiyle birlikte aktif emeği temsil eden sınıfın çıkarlarını, sermaye kesiminin çıkarlarıyla uzlaştıran ve onları güvenceye alan temel kriterlere yer verilmelidir. Böyle bir uzlaştırma, temelde sosyal dinamiklerini hala koruyan tarihselliğin ve ülke gerçeklerinin zorunlu bir gereğidir.

Temel Sosyal Dinamiklerin Genel Durumu

Kürdler ulusal kurtuluşunu gerçekleştirememiştir. Bütün sosyal sınıf ve katmanlar sömürge rejiminin idaresi ve baskısı altındadır. Ulusal anlamda kendilerini temsil eden ve yöneten bir tek kurumları bile yoktur. İşçiler, resmi anlamda Kürd işçisi olarak bile kabul görmemekte. Ülke sermayesini temsil eden kürdler de resmiyette aynı sıfatla anılmaktadırlar. Fabrikaları, şirketleri, işyerleri kendi aidiyetleri ile değil; egemen sömürge

rejiminin belirlediği dille varlıklarını sürdürmekte, yine bu rejimin iradesinin tayin ettiği uygulamalara ve mevzuatlara göre iş yapmaktadırlar. Açık olan şu ki, iki temel sınıf ile birlikte bütün halk doğrudan sömürgeci rejimin ve kurumlarının baskısı altındadır. Bu anlamda uzun vadede hiçbir kesimin güvencesi yoktur. Sömürgeci devlet onların sahip oldukları maddi olanaklara her an el koyabilir; onları dağıtabilir, etkili olamayacakları herhangi bir bölgeye sürebilir. Bu durum işçi ve memur için de böyledir. Sömürgeci rejim geçmişte bu uygulamalara doğrudan başvurmuştur; dolaylı olarak bu uygulamalara başvurmaya devam ettiği ayrıca bilinmektedir. Dolayısıyla sanayici ve sermaye sahibi zenginlerimizin de emek kesimini temsil eden sınıfın da bu rejim altında geleceklerine dair sahip oldukları bir güvenceleri yoktur. Bunların güvencesi Ulusal Demokratik bir programın ortaya konmasıyla mümkündür. Ulusal Demokratik Program, Kürd toplumunun bu gerçekliğini tespitle, sınıfları temsil eden güçlerin ve diğer ulusal dinamiklerin çıkarlarını uzlaştıracak ekonomik ve siyasi denklemlere sahip olmalıdır.

Kürd siyaseti en çok sosyal ve siyasal sınıflar arasındaki tarihsel çelişkileri gerek potansiyel güç kaybına uğramıştır. Ulusal sorunda daha çok uzlaşmacı ve tarafsız olması gereken siyasetimiz ne yazık ki taraf olmuştur. Bu özel olarak Kürdlere mal edilecek tarihsel bir kusur değil; olay Adam Smith'le dile gelip Karl Marks'la eylem tasarsı haline gelmiş; ve sonra sonra Rusya'da 1917 Ekim Devrimi ile pratik bir nitelik kazanmıştır. Güzel bir dünya vaaz ederek, korkunç bir sömürü düzeni altında ezilen bütün dünya halklarını etkileyen bu ideolojik rüzgarın yarattığı tarihsel kavgadan kürdlerin etkilenmemesi mümkün müydü? Başlangıçta İran'da, Irak'ta Kürd ulusal hareketleri bundan doğrudan etkilendi. 1970'li yılların başlarına kadar bu etkilerin sürdüğü görülüyor. Doğal olarak Türk Sömürgeci sistemi altındaki Kürdler de bundan etkilenecekti. Öyle de oldu. Kuzey Kurdistan'da Kürd siyaseti çok daha belirgin bir biçimde bu etki altında kaldı. Sınıfsal çelişkilerin gerilmesinde Kürdler burada işi daha ileriye götürdüler. Tasfiyeci bir tutumla milliyetçilere, burjuvalara ve toprak sahiplerine karşı açık savaş ilan eden ulusal güçlerimiz bile oldu. İdeolojik ve sınıfsal olan bu anlayış üzerinde yürütülen kürd siyaseti doğaldır ki zaafılar yaşayacak ve bunun sonucu olarak, zamanla güç ve mevzi kaybına uğrayacaktı.

Bu durumun sonuçları hala kürd siyasetini olumsuz etkilemeye devam ediyor. Daha çok sol ve sosyalist söylemin egemen olduğu bir siyaset tarzına göre şekillenen siyasetçilerimizin önemli bir kısmı sınıf değiştirme ve o sınıfın felsefesine göre siyaset üretme arzusunda olmalarına karşın, olaylara yaklaşım biçimlerine hala sol materyalist yöntemin hakim olduğu görülüyor. Bu durum hem kötüdür hem de içinde kimi önemli avantajlar barındırmakta. Kötü tarafı, felsefi ve ideolojik alanda yaşanan karmaşaya ve belirsizliğe yol açmasıdır. Bu da siyasette, ister istemez istikrarsızlığa yol açıyor. Bir tür düşünsel enkaz söz konusu. Ayakları yere basmayan düşünceler; yeri yönü olmayan felsefi görüşler giderek daha çok savruk halde ortalığı tozutupuyor. Doğaldır ki, siyasetin yapısal ve örgütsel durumu da benzer bir nitelik alıyor ve onda da istikrarsızlık giderek kronik bir hale dönüşüyor.

Avantajlar barındıran yanıysa, farklı düşündüğünü ileri sürenlerin çoğu zaman değişik platformlarda, ortak tutum ve anlayışta hedef tayin etmeleri ve oralarda siyasi çalışmalarda bulunabilmeleridir. Bu durum çok önemli bir gelişme aslında. Farklı düşünen insanların kendilerini de etkileyen siyasal durumlara karşı ortak siyasi tutumda güçlerini birleştirmeleri Kürd siyasetinin demokratik bir kültüre doğru evrilmesini sağlaması bakımından önemlidir. Bir liberalle bir sosyalistin, bir milliyetçiyle bir komünistin sadece demokratik bir etkinlikte değil, ulusal planda ihtiyaç duyulan siyasi oluşum ve arayışlarda birlikte olmaları çok yeni bir davranış olmasa da, yoğunluğu bakımından yeni sayılmakta. Karşı karşıya buldukları felsefi, politik, örgütsel ve yapısal sorunlar bir yana, HAK-PAR, KADEP gibi Kürd partilerinin yanı sıra TEVKURD'te, ve Devrimci Demokratlar'ın çalışmalarında felsefi ve ideolojik temelde farklı olan insanların Kürd ulusal meselesinin ana noktalarında birlikte siyaset yapmaları çok çarpıcı ve umut verici örnekler. Burada paranteze alınması gereken şu saptamanın da önemine işaret etmeli: Sözü edilen oluşum ve kurumlarda siyaset yapanların bağlı oldukları sosyal ve sınıfsal temelleri çok çeşitli

ve renkli. İçlerinde burjuva demokrat, milliyetçi, sosyalist, devrimci ve demokrat unsurların yanında, yine sınıf kökleri bakımından değişik sosyal katmanlardan gelen hatırı sayılır entelektüel ve aydın bir kitle bulunmakta. Gösterilen bu örnekler Kürd siyasetini sınırlı, katı ve dar bir ideolojik ve felsefi yapıdan, bileşim dinamikleri geniş tutulan, farklılıklarla zenginleşip etkili olacağını tespit eden, çoğulcu ve öncelikle ulusal ve demokratik bir siyaset tarzını bilince çıkararak bir yapıya doğru evrilmekte olduğunu gösteriyor.

Felsefi planda TEVKURD kısmen kendini bu konuda netleştirmiş bulunuyor.Devrimci Demokratlarsa, hala bir felsefi bocalama içerisinde: Aidiyet ruhunu ve duygusunu kamçılayıp diri tutmakla zaman kaybeden Devrimci Demokratlar, yüzünü realiteye çevirmek ve oradan yeni bir olgu olarak çıktığını gösteren felsefi ve siyasi aklı ortaya koymak zorundalar. Aidiyetin yaşamımızda ve içinde bulunduğumuz koşullarda hiçbir hükmü yoktur ve ondan ne siyaset çıkar ne de hukuk. Koşullar hem onun siyasetini hem de onun hukukunu çoktan aşmış bulunuyor.Bilindiği gibi, sıkça vurgusu yapılan Aidiyette sosyalist ideoloji hakimdi ve öngörülen ulusal kurtuluş devriminde öncü rol biçilen sosyal kesim işçi sınıfıydı. Dünya koşulları, bölgedeki durum ve ülke gerçekleri, ideolojik olan bu tezleri şimdilik rafa kaldırmış bulunuyor. Kurdistan'da yaşayan ve siyaset yapan aklı başında bütün sosyalistler dahil bir çok kesim, ulusu meydana getiren bütün sosyal ve sınıfsal dinamiklerin, Kurdistan ulusal demokratik mücadelesinin asli müttefikleri olduğunu kabul ederler. En azından bir sosyalist olarak ben bunu böyle görüyor ve böyle kabul ediyorum.

Kürd siyasetine akıl hakim olmak zorunda.Ve bu siyasi akıl yeni olmalı, yeni bir gelecek tasarımı önerilmeli insanlara.Bu yeni veya yenilenmiş insanla olur. Siyasete yeni bir akıl, yeni bir ruh ve yeni bir kişilik hakim kılınmadıkça, ulusal demokratik mücadelede süreklilik, diğer bir deyişle istikrar sağlanamaz.

İnsan, geçmişteki başarıları methedip geçici coşmalar aracılığıyla geleceği düşleyebilir ama onu kuramaz. Unutulmamalıdır ki, insanlığın uzun tarihi, geçmişi değil; geleceğidir. Yeni insan, geleceğe kendini bu anlayışla hazırlamalı ve siyasete öyle karışmalıdır.

Güney Siyaseti Bir Kısaç Siyaseti Olmaktan Çıkarılmalı

Yeni siyaset, yeni insan yeterli düşünsel donanımı olan ve kendini geleceğe etkin bir biçimde hazırlayan çok yönlü ve modern bir profile sahip olmalı...

Kürdlerin talebi, kendi coğrafyalarında ulusal iradeyi en üst düzeyde temsil eden meşruiyet hakkını kullanmaktır.Bu genel bir talep olduğu gibi gerçekçi bir taleptir de. Ama kendine özgü sıkıntı yaratan yanları var.Kürdler dört ayrı sömürgeci devletin işgali altındadır. Irak parçası kısmen belli bir statüye kavuşmuş bulunmakta; ancak her şeye rağmen geleceği belirsiz bir statüdür bu. Statü orada henüz istikrarlı bir dengeye kavuşmuş değil. Öyle de olsa, Güney Kurdistan'da kürdlerin geleceğe güvenle bakarak kurumsallaşmaya hız verdikleri görülüyor.Bu durum genel olarak, diğer devletlerin, yani İran, Suriye ve Türk devleti'nin işgali altında bulunan parçalarda yaşayan Kürdleri maddi ve moral açıdan olumlu etkiliyor.Kürdler arasında geçmişe göre daha sık siyasi ilişkiler geliyor; ortak bir varoluş duygusu, geleceklerini güvenceye almak için ortak bir psikoloji oluşuyor. Başka ekonomik, ticari ve kültürel ilişkiler de bu duruma eşlik ederek karşılıklı alışverişi yoğunlaştırıyor. Buraya kadar her şey çok normal ve olumlu. Ancak yanlış giden bir şeylerin olduğu da gözden kaçırılmamalı: Kurdistan'ın farklı parçalarının; özellikle de Kuzey Kurdistan Bölgesi'nin koşulları bir çok yönüyle farklı sosyal, siyasal ve kültürel gerçekliklere sahipken, ve zorunlu olarak, farklı siyasal işleyişi olan ve bu nedenle de mücadele doğrultusu ve hedefleri farklı aşamaları öngörmesine rağmen, "Güney Siyaseti"nin bu parçada, çok dolaylı biçimlerde, "resmi" bir paradigma halinde kendini dayatması, gelecek açısından kaygı uyandırıcıdır. Kuzey Kurdistan Bölgesi'nin koşulları, kürdlerin bağlı tutulduğu statü Güney Kurdistan Bölgesi'nin sahip olduğu statüyle; sosyal, siyasal ve kültürel durumla nasıl aynı değilse, ulusal demokratik mücadelenin dayanması

gereken araçlarının yanında, aşamalı olarak öngörülen yakın ve uzak hedeflerin de aynı olması beklenemez.Uluslararası siyaset bile iki ayrı konumda bulunan aynı halkın mevcut durumlarına aynı mantıkla bakmaz; bakmıyor. Bir kere bu iki ayrı bölgede bulunan kürdler sosyal, siyasal ve hukuksal bakımdan tamamıyla birbirinden farklı konumdadırlar.

Güney Kurdistan bölgesi kurumlarıyla, sosyal, siyasal, ekonomik ve hukuksal mekanizmalarıyla istikralı bir devlet olma aşamasındayken, burada, Kuzey Kürdlerini, özerk ve özgür anlamda temsil eden bir tek kurumdan bahsetmek hala mümkün değil. Böyle olunca da, Güney Kürdlerinin kendi tarihsellikleriyle güçlenen statüsünü ve imkanlarını temel alarak; onun, kendi mevcut statüsüne dayanıp dünya siyasetine kabul ettirmeğe çalıştığı haklı ve meşru taleplerini, kendi siyasal talepleriniz yerine ikame edemezsiniz;ederseniz, hiçbir sonuç alamazsınız. Güney Siyasetini kendi gerçekliği üzerinde konuşlanan haliyle değerlendirmek gerekiyor.Onun dayandığı askeri gücün yanında sahip olduğu sosyal, ekonomik, hukuksal ve kültürel kurumları resmen onaylayan ve destekleyen uluslar arası büyük güçler var. Oysa Kuzey Bölgesi Kürdlerini bu anlamda onaylayıp destekleyen hiçbir uluslararası güç yok. Şimdilik bu haliyle olmaz da.

Belli bir statüyü belirleyen temel olgular, bir halkın o ana kadar sahip oldukları veya yaratacakları sosyal,ekonomik, akademik, kültürel ve sanatsal kurumlardır. Statünün biçimini, sözkonusu alanlarda organize olmuş işlevsel kurumların niteliği tarafından belirlenir.

İzlediği askeri politika sonucu ortaya koyduğu eylemleri, beğenelim beğenmeyelim; Kuzey Kürdler'inin kurumsal planda dayanabileceği sadece askeri güçleri var. Bu gücün PKK'ye ait olarak onun denetiminde hareket ediyor olması, bu gerçeği değiştirmiyor. Ne var ki, sadece askeri açıdan kurumlaşmış olmak ne egemen devlet için bir tehlikedir ne de Kürd ulusal siyasetini, meşru planda, uluslar arası platformlara taşımak için yeterlidir.Bu talepleri sisteme dayatmak ve sorunu, meşru gerekçeleriyle birlikte uluslar arası plana taşımak için, taleplerinizi dayandırabileceğiniz dinamik (canlı-işlek) siyasal, sosyal, hukuksal ve kültürel kurumlarınızın olması zorunludur. Bunlar olmadıkça, tamamıyla siyasi olan talepleri dayandırabileceğiniz herhangi bir statüyü kimseye kabul ettiremezsiniz.

Kuzey Kürdlerinin aşamadığı temel sorunlardan biri, gerekli olan her alanda kurumlaşmamış olmaktır. Kürd siyasetine hakim olan karmaşa, başıbozukluk ve güçsüzlüğün nedeni de, temelde, budur. Bu durumu Güney Siyasetinin gölgesinde aşmaksa, mümkün değildir.

Dolayısıyla bütün Kürdler Güney Siyaseti'ni ve onların kendileri için belirlemiş oldukları hedefleri desteklemelidirler.Ama özgül planda onun gerçekliğinin bir parçası olarak sahnelenen siyasetin doğrudan veya dolaylı birer uzantısı, sözcüsü, figüranı veya aktörü olmak Kuzey Kurdistan'ın özgül gerçekliği ve geleceği için doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Çok tekrarladığım bir nokta olsa da,Kürd siyasetinin gerçekçi olması ve yenilenmesi gerekir, diyorum.. Bu yenilik şarttır.Her şeyden önce kürdler her alanda elde ettikleri kazanımları önyargısız olarak korumak ve sahiplenmek zorunda. Kuzey Kürdleri, tamamıyla ulusal kurumlaşma üzerinde biçimlenen Güney Kurdistan Bölgesi'nin statüsüne sahip çıkmalı;onlarla her türlü ekonomik,siyasi ve kültürel ilişki içinde olmalıdırlar. Ama onların gölgesinde, Kuzey Kurdistan Bölgesi'nde siyaset yapmamalıdırlar.

Daha önemli olarak, Kuzey Kurdistan'da, Kürdlerin canına,malına ve kanına mal olmuş olarak askeri açıdan etkin bir kuruma dönüşmüş olan Kürd silahlı güçlerine bakışı değiştirmek; ve bundan böyle, onların ulusal potansiyel bir kuvvet olarak algılanması gerektiğini kabul etmek daha gerçekçi olacaktır. Bu güçlerin yanlış siyasi ve askeri amaçlarla kullanılıp heder edilmemesi yönünde verimli olacak eleştirilerde bulunmak ve PKK'nin doğru siyasi bir yerde durmasını sağlayacak azami çabalar içinde olmak, herkesin

ortak sorumluluğudur. Kürd halkının düşmanları dıştan, içten ve çeperden PKK'yi ulusal rotadan saptırmak için her türlü ilişki geliştirirken, gelecekte kendileri için de büyük sorunlar açabilecek oyunlara karşı, farklı siyaset çizgisinde olan Kürdler PKK ile neden demokratik- siyasi ilişkiler içinde olmasın? Kuşkusuz Kürdler bu ilişkileri geliştirirken, bir siyasi çizgi olarak PKK'nin şimdiye kadar yol açtığı tahribatları ve yaptığı yanlışları bir kenara atmamalıdır; eleştirel tutum mutlaka sürdürülmelidir.

İttifaklar Piramidi:

Farklı niceliklerin yaşamsal konumlarındaki özgül niteliklerinin her biri kendi ölçeklerinde farklı özgül birer dinamik değere tekabül eder.

Siyaset biliminin uğraşlarının arasında, farklı niceliklerden kesin ölçüde somut bir nitelik ortaya çıkarmak vardır. Buraya kadar teori görevini yerine getirmiş olur; ondan sonra insanlar önlerine gelen niteliğin kendisini ele almaya başlarlar. Teori, bundan sonra niteliğin işlevsel ve pratik uzantıları üzerinde tartışmayı sürdürür.

Siyaset bilimi, farklı çap ve değerlerde bulunan niceliklerden kesin ve somut bir nitelik elde etmeyi amaçlar. Burada metodolojinin rolü önemlidir. Hesabı matematiksel simgeler veya nicelikler üzerinden ele almaz. Matematiksel simgelerin ve niceliklerin ruhu ve midesi yoktur; sorunu, küçük ve büyük ölçekte bulunan çok çeşitli ve farklı sosyal dinamikler üzerinden ele alarak çözmeye çalışır.

Bizim de şimdilik burada yaptığımız budur.

Kürd siyasetinin temel sorunlarından ikisi ittifaklar ve birlikler sorunudur. Bunlar, şimdiye kadar, kurdistan gerçekliği üzerinden farklı sosyal ve sınıfsal dinamiklerin sahip oldukları güç ve üstlenebilecekleri roller tanımlanıp hesaplanmadan, daha çok duygusal, pozitivist, pragmatik ve oportunist yaklaşımlarla ele alınıp çözümlenmeye çalışılmıştır. Kürd siyasetine, bu yüzden bilimsellik oturmuyor bir türlü. Uyumsuz ve ağırsıflığı bünyesinde besliyor. Akı yettiğinde, pratik eksikliğini ve siyasetin süreksizliğinin nedenlerinden biri, budur. Pratik öne çıktığında Kürd siyasetinde bilimsel aklın irtifası kaygı verici düzeyde düşüyor; düşünsel ve örgütsel tutarsızlık öne çıkıyor. Siyasi güç ve tarafların uzlaşa ve uyum zeminleri içinden çıkılamayacak kapsamda bir tür kaosla karşı karşıya geliyor.

Siyasi birlikler ve ittifaklarsa, farklı sosyal güç ve tarafların, kısmen veya tamamen üzerinde uzlaştıkları temel ilkeler üzerinden biçimlenir. Kürd siyaseti bu ilkeleri tanımlamak gibi bir sorunla karşı karşıya bulunduğu kadar bu siyaset tarzının demokratik muhtevasına ve biçimine göre felsefi ve düşünsel bir yeterliliğe de sahip olmalı. (Bunun için ayrıca bakınız: http://www.kurdinfo.com/nivis/kaymak_18.htm)

Ulusal ve uluslararası planda İttifaklar Politikası akılcı, tutarlı, doğru ve çağdaş düşünsel gerekçelere göre biçimlendirilmeli ve hayata geçmeli.

Özelde Olması Gereken:

Kürdler kendi aralarında barışık bir süreç başlatma ve yaşatma olgunluğunu mutlaka göstermelidirler. Kürdlerin sorunu ulusal demokratik, siyasi bir sorundur. Demokratik ve siyasi sorunu olanlar, sorunlarının çözümü için, kendi aralarında olduğu gibi kendi dışındaki muhaliflerle, hatta kendilerini ezen sisteme bağlı demokrat güçlerle de demokratik ilişkiler geliştirmek zorundalar.

Kürd siyaseti, ittifaklar siyasetini hiçbir zaman pragmatik açıdan yoluna koyan bir anlayış üzerinde kuramadı. Geçmişte, zaman zaman, sol ve daha özel olarak da sosyalist bir

tutumla sahip olduğu ittifaklar siyaseti anlayışıyla, gerek kendi aralarında, gerekse egemen ulusun demokratik örgüt, parti ve güçleriyle sınırlı güçbirliği ve ittifaklar geliştiren kürd örgüt ve partileri, bunların sonuçlarından pek bir şey elde edemediler. İttifaklar siyaseti ulusal çıkarları öne alan temel ilkelerden yoksundu. Doğal olarak, ilkesizlik siyasette çelişkilere, açmazlara giderek ayrışmalara yol açıyordu. 70'li yıllarda, özellikle Ankara merkezli ilişkilerde yapılan bu ittifaklar sonrasında kürd örgüt ve partileri bekledikleri sonuçları alamıyor; böyle olunca içlerinde çıkan çelişkiler büyüyor; bu da örgüt ve partilerin parçalanıp bölünmesiyle sonuçlanıyordu. Bölünüp ana gövdeden ayrılan guruplar, ana gövdede önceden tespit ettikleri ve ayrışma nedeni saydıkları çelişki ve sorunları beraberlerinde götürüyor; bir önceki durumu aşamayan bu bölünmüşlükte doğal olarak çelişkiler daha derinleşip iç gerginliklere yol açıyordu. Öyle bir aşamaya gelindi ki, elle tutulmayan bir sorundan dolayı bile guruplar ayrışıyor, daha küçük siyasi kümeler halinde ortaya çıkıyorlardı. Siyaset bilincinin o makul asaleti ve hakimiyeti böylece kayboldu. Duruma kişisel, duygusal, hatta özel ilişkiler eşlik etmeye başladı. Sonuçta ana gövdeden kopan bu guruplardan çıkan kümelenmeler de kendi içlerinde ayrışıp bölünerek daha da ufalandılar; bunların hemen hemen çoğu zamanla siyaset sahnesinden silinip tamamıyla kayboldular.

Bu sonuçların sorumluluğunu tümüyle sola ve sosyalistlere yüklemek elbette haksızlık olur. O dönem, henüz iç içe olan ve tam anlamıyla ayrışmamış feodal burjuva doku arasında kimlik bunalımında olan milliyetçiler de en az onlar kadar sorumludurlar. Her şeyden önce iki cenah da demokrat değildiler . Oysa ittifaklar siyasetinin kendisi, kesin olarak demokratik olmayı koşullar ve ittifak güçlerinin bu özellikte olmasını zorunlu kılar. Ne var ki sözü edilen bu güçler demokrasizmi ne kendi örgütsel yapılarında ne de kendi dışındaki yapılara karşı içselleştirebilmişlerdi. Bunlar; yan yana durarak bir arada olma, birbirlerinden güç alma, birlikte herkesin çıkarını temsil eden ortak bir hedefe varmak için siyasal yetki ve sorumlulukları paylaşabilme kültürüne hakim olamadılar. İncelendiğinde; her kesimin aşağı yukarı akıbetlerinin benzer olması bu açıdan şaşırtıcı değil.

Kürd ulusal güçleri ittifaklar siyasetinde gerici bir nitelik ortaya koydu. Egemen sistemin güçleriyle olan ittifaklarında da ilkesiz, tutarsız ve istikrarsız oldular. Bu ilkesizlik ve tutarsızlık hala Kürd siyasetinde olanca gücüyle hakimiyetini koruyor; ve bu da , doğal olarak savrulmalara yol açmaya devam ediyor.

Genel ve Global Planda Olması gerekenler:

Kürdler ezen ulus güçleriyle olan ilişki ve ittifaklarında hala geleneksel sol mantığa dayalı tutumlar içerisindedirler. Bu tutumlar doğru ve gerçekçi değildir. Her şeyden önce, ezilen ulus siyasetinin tutumu, ezen ulus güçlerinin esaret altında olan halkın ulusal ve demokratik haklarına karşı sahip oldukları yaklaşımlara göre biçimlenmelidir. Bu yaklaşıma hakim görüşün veya tarafın felsefi, ideolojik ve siyasal açıdan hangi kanatta, yani sağ veya sol, olduğu pek önem taşımaz, taşımamalı. Bunlar pek ala burjuva demokrat, muhafazakar, sosyal demokrat; siyasi nitelikleri bakımından sağ veya sol ideolojik ve politik felsefeyi temsil edebilirler. Ezilen ulusun siyaset ittifakı açısından bu farklı nitelikler bir sorun teşkil etmez.

Bu durum, özel konjoktürde olduğu gibi dünyadaki genel siyaset konjoktürü açısından da bir sorun teşkil etmeyecektir.

Ezen ulusun ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel bakımdan kendisini güvenceye alacağı uluslar arası stratejik ilişki ve ortaklık arayışlarına muhatap olan devletler ve ülkeler olabilir; olacaktır ve oluyor. Yaşayan her halkın, her ülkenin ve her devletin zorunlu olarak başvurduğu siyasi ve stratejik bir arayıştır bu. Türk Devleti'nin de bu türden arayışları, kurduğu ekonomik, siyasi ve askeri ortaklıkları var. TC Devleti'nin bu arayışları dur durak olmadan aktif bir biçimde devam ediyor.

AB ve KÜRD SİYASETİ

TC'nin bu anlamda sürdürmekte olduğu arayışlarına ve ilişkilerine muhatap olan kimi halklar, ülkeler ve devletler, özel bir ayrıcalık ve ilgi göstermekten çok, kuşkusuz kendilerinin uzun vadeli çıkarlarına yanıt olabildiği ölçüde, TC Devleti'nin bu arayışlarını ve ilişkilerini değerlendirmektedirler. Kürdler de bu süreçte aynı amaçla, aynı devlet ve ülkelerle ilişkide olmak zorundalar. TC'nin bu doğrultuda ilişkiye geçtiği ülkelerle Türkiye egemenliği altında, bütün ulusal ve demokratik haklardan yoksunlaştırılmış bir halk olarak Kürdler de ilişkiye geçip talepleriyle birlikte kendi durumlarını, söz konusu platformlarda dile getirmek ve kabul ettirmek için ortaya çıkan fırsatları değerlendirmelidirler. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girme projesi Kürdler için bu anlamda yaşamsal bir önem ortaya koyuyor. TC'nin, bir çok yönden kürdlere karşı sürdürdüğü düşmanlığı ve ard niyeti bilmeyen yok. Ama bu tercih Kürdlerin yararınadır. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi bu nedenle desteklenebilecek bir tercihtir. Açıktan, fiili olarak düşmanca tutumlar içinde olsa da, çıkarlar birleşiyorsa, Türk Devleti'nin yürüttüğü uluslararası politikalarda aynı kulvarda olmak kötü bir şey değil: Zalimlerden gelen her şeyin mutlaka kötü olacağına dair herhangi bir kayıt yoktur. Tersine ondan gelen zorunlu sınırlı iyilikler de olabilir. Dolayısıyla Türkiye'nin AB projesi ve programı bütünüyle kötü değil. Kürdler için de Türkler ve bu coğrafyada yaşayan diğer etnisiteler için de iyi ve yararlı olan bir çok ölçüt söz konusu. Kürdler bu süreci daha iyi ve doğru sonuçlar doğuracak bir yaklaşımla değerlendirmelidirler. Bu coğrafyanın sosyolojik realitesini doğru değerlendirip Türkiye'nin daha adil ve demokratik bir hukuk sistemine dönüşmesi için Kürdler ilgili devletlerin ve uluslararası kurumların kapılarını TC Hükümetleri'nden daha çok çalmalıdır! Bunu bazı hallerde birlikte yapmakta da önemli yararlar var. Barbarlık sonsuz bir davranış biçimi değildir; kin diner, bir gün düşmanlıklar biter. Hiç bir halk ya da sistem, bir başka halkla veya sistemle sonsuza kadar düşman kalmamıştır. Yeter ki mazlumlar zalimleri alt ettiklerinde onlara benzemeye kalkışmasınlar! Kürdler mazlumdur, Türkler de öyle. Sorun sistemdir. Sistemin AB'ye çekilmesi iki halkın da faydasınadır. Bu nedenle Kürd siyaseti mazlumun cesaretiyle duruma yaklaşmak durumundadır. En üst düzeyde uzlaşma zeminlerini besleyen ve uzun vadede iki kesim arasında sorunları çözebilecek doğru adımlar atmak için bu yaklaşım her zamankinden çok daha gerekli.

Böyle hallerde tarihsel niyetlere takılıp kalınmamalı. Çünkü ondan uzlaşma ve çözüm çıkmaz.

Resmi veya gayri resmi olarak, Kürdler, Avrupa Birliği projesi kapsamında, Türk hükümetlerinin sürdürmekte olduğu çalışmalara aktif destek vermelidirler; hatta bunun alt yapısını ve yöntemlerini saptayıp zaman zaman birlikte hareket etme olanaklarını kullanarak bu süreçte sonuç alacak düzeyde baskı unsuru olmalıdırlar. Doğru ve gerçekçi siyasi tutum bu olacaktır. Bize düşmanlık yapanlarla da olsa, sonuçta bizim de yararımıza olacak bir sonuca ortak olmak için katkı sunma aklını ve cesaretini ortaya koymamak için hiçbir gerekçe yoktur.

İttifaklar piramidi diye kavramlaştırdığım siyasi ve demokratik bu öngörüşler; bizi etkileri altında tutan çok karmaşık ve zorunlu ilişkilerin, mutlaka siyasi aklın egemenliğinde ele alınıp değerlendirilmesi gereğini göstermenin yanı sıra esastan düşünsel boyuta değin yeni bir hareket tarzını dile getirmekle birlikte pratik niteliği ve gücü olabilecek olgusal ve yapısal niteliğin belirlenmesinde katkı sunmayı amaçlayan görüşlerdir. Bu görüşler, nitelikleri bakımından birer önerme olarak da karşılanabilir. Sorun, klasik sorgulama biçiminden farklı olarak bunların tartışılması ve gerçekçi olup olmadıklarına, yani bize ve gerçekliğimize uyup uymadıklarına bakılarak doğru bir hükme varmaktır.

Yeni Anayasa Taslağı ve Kürdler

Şimdiye kadar klasik eleştirinin etkisi altında olguları ele alış ve olaylara yaklaşım tarzımız, geleceğe ilişkin durabileceğimiz yeri gösterebilmesi bakımından oldukça verimsiz sayılabilecek öngörüşler elde edebilmeyi sağladı. Sınırlı bir alanda, sınırlı ilişkilerle büyük siyasi hedeflere varılamayacağı anlaşıldıktan sonra, bu şa harcanan zamandan başka maddi ve manevi alanda çok şey kaybettiğimizi ancak fark edebildik

İnsana olan güvenimizi yitirmeye başladık; daha kötüsü siyaset dediğimiz o amansız silaha olan güvenimizi kaybettik. Kusur elbette, elde ancak bir araç olarak kullanılabilen bu silahın değildi; onu kullanamayan bizlerindi. Sonuçta olan da oldu zaten: Hem siyasete hem de onu kullanmayı beceremeyen insana güvenimizi tümünden kaybettik. Siyasetin kurucusu insan dediğimiz o dinamik unsura güvenimizi yitirirken, sahip olduğumuz değer ve ideallerimize inancıımızı da yitirdik. Ama hayatımızı değiştiren, bizi mutlu eden hiçbir şey olmadı bu arada. Yitirdiklerimizin yerine hiçbir şey koyamadık. Sorunlar hayatımızı daha fazla germeye başladı. Bir çok konuda siyasi yetersizlik içinde olmak, doğaldır ki bu sonuçları doğuracaktı. Buna eklenen 12 Eylül Anayasası toplumsal ve siyasi hayatımızda zaafiyetleri daha bir çoğalttı. Demokratik mücadele pratikte gevşedi; siyasi dinamikler savruldu. Evet, doğru: Faşist bir rejimin hazırlatıp dayattığı bir Anayasa sonradan uygulamada tabii ki hayatımızı ve hareket alanlarımızı sınırlandıracaktı. Ne var ki değerlendirmede işin sadece bu yönüyle yetinip mücadelenin gevşek bir yerinde durmak haklı ve makul değildi. Kitle gücü bu kadarla ve böyle bir tutumla elde tutulamazdı. Gerekçelerimiz, iddia ve kuramsal donanımımız halkın beklentisini tutarlı bir siyasi doğrultuya çekmekte ikna edici yeterlikte olmadı. 12 Eylül faşizminin mevzilenme olanaklarını daraltıp ulusal güç ve kuvvetleri konumlanamaz hale getirdiğini söyleyip durarak kendimizi haklı gösterme gerekçelerine de, başta Kürd halkı itibar etmedi. Bu gerekçelerimizi desteklemediler. Haklıydılar. Çünkü fiili durumlarda siyasi olarak sergilediğimiz tutum ve davranışlarımız halkın beklentisine ve ilgisine mahzar olacak nitelikte ve etkide olmadı hiçbir zaman.

Bu süreçte bizim gibi olmayanları, bizim istek ve beklentilerimize göre davranmayanları siyasetten hep olumsuzladık, ama olumsuzladığımız siyasi davranışların yerine pratik anlamda hiçbir şey koyamadık. Düşüncelerimiz, geleceğe ilişkin kimi tespitlerimiz bugün doğrulukları kanıtlanmış olsa da pratikte bizi doğrulayıp haklı gösterebilecek somut adımlar atmadık. Hala somut adımlar atmakta zorlanıyoruz. Oysa sistemi koruyanlar, dün olduğu gibi bugün de yedeklerine aldıkları güçlerle birlikte hiçte boş durmuyorlar. Türkiye planında el birliğiyle Kürd sorununu gündemden çıkarma planları ve politikaları uygulanmaya devam ediyor. Yeni Anayasa Taslağı üzerinde yapılan tartışmalar, ve bu arada, merkeze alınıp konuşulanlara bakıldığında, bu manipülasyon çok daha açık biçimde göze çarpıyor.

Kısa bir hatırlatma yapmakta yarar var: Bilindiği gibi, faşist ve ırkçı 12 Eylül Anayasası, Kürd ulusal Sorunu ve onun kaynaklık edeceği olası sonuçları göz önüne alınarak hazırlanıp topluma zorla dikte edildi. Otuz yıl yakın bir süredir bu ırkçı Anayasa ile yönetilen toplumun bir çok değeri aşındırıldı; her şeyden önce halkın sosyal dokusu bozuldu. Toplum terörize edildi. Kürdistan yakılıp yıkıldı. Binlerce insan öldü. Yüzbinlerce insan kovuşturmalara uğradı, işkence gördü ve hapsedildi. Kı sacası toplumun ekonomik, sosyal ve hukuksal düzeni alt üst edildi. Devlet gücü aşıktan yasadışı güçlerin ve çetelerin yararlanıp kullandığı bir rant aracı haline geldi. Toplumda hak ve hukuk arayışları Türk hukuk ve yargı sistemini aştı. Yasadışı güç ve çetelerin baskısı altında bu mekanizmalar işlemez hale geldiler. Hak arayışları böylece uluslararası mercilere intikal etti. 12 Eylül Anayasası'ndan hükmü ile Türk Devleti'nin tasarrufunda ve denetiminde işleyen hukuk ve yargı sistemi den dolayı o kadar çok insan hak ve hukukunun çiğnenmiş olup milyonlarca mağduriyetlere yol açtığı görüldü ki, özellikler AHİM'de görülen bu davalar sonucu, Türk Devleti mahkumiyet üstüne mahkumiyet yedi. Böyle olunca Türk hukuk ve yargı sisteminin koruduğu ve yaptırımlara kaynak gösterdiği maddeleri artık pratikte işlevsiz olmayan, geçerliliklerini yitirmiş içeriklere dönüştüler.

Yeni Anayasa adı altında gündemde olan çalışma taslağı, hak ve özgürlükleri kısıtlayan, ancak pratikte aşınan ve işlevsizleşen bu anti demokratik maddeleri bir bakıma düzenlemeyi öngörüyor. AKP inisiyatifiyle başlatılan bu süreç, 12 Eylül Anayasası'nı olumsuzlayıp yeni bir Anayasa yapmak amacını taşıyor. Uluslararası hukuk kurumlarının verdiği kararlar ve ortaya çıkan içtihatlar sonucunda, uygulamada güçsüz ve etkisiz duran ilgili maddelerin bu arada güçsüz bir imaja yol açtığı devlet oto rutesini, hukuk sistemi üzerinde düzenleyip yeniden kurmayı hedeflemektedir.

Her Őeye ra ğ men yeni bir Anayasa diye elde bulunan taslađın ilgili dūzenlemelerinin toplumda kimi rahatlamaları sađlayacađı Őūphe gōtŪrmez. Ne var ki, ba Őta AKP'nin ve devletin di ğ er gŪçlerinin yol verdikleri bu deđiŐiklikler ve dūzenlemeler, Yeni Bir Anayasa yapma giri Őimi olarak deđ erlendirilemez.Yapılanlar, aŐınan ve iŐlevsiz halde duran maddeleri deđiŐtirip sınırlı bir dūzenlemeye sokma giri Őimidir. BaŐtan baŐa bir de ğ iŐim olacađını gōsteren somut hiçbir iŐaret yok.12 EylŪl Anayasası'nın baŐlangıç ilkeleri ve daha bir çok ırkçı ve faŐızan ilke bir Őnceki gibi sıkı sıkıya korunuyor. Őzellikle devletin ūniter yapı sı ve bu cođrafyada asli unsur olarak bilinen KŪrdleri Anayasal dŪzeyde hala inkar eden ilkeler korundukça, demokratik ve ŐzgŪrlūkçŪ bir Anayasa'dan sōz etmek mŪmkŪn olmaz.

KŪrdlerin ulusal ve demokratik hakları planında kŪltŪrel hakları kabul edilip gŪvenceye alınmıŐ olarak; Ana Dille Eđitim hakkıyla birlikte en alt dŪzeyden en ūst dŪzeye kendi eđitim kurumlarını oluŐturabil me ŐzgŪrlūđ ūne mahal vermeyecek olan bir Anayasa demokratik ve ŐzgŪrlūkçŪ bir iēerik kazanamaz. En azından sayılan bu hakları gōrmezlikten gelen bir Anayasa çalıŐmasının bir ūlkenin temel gerçekliklerine uygun sonuēlar çıkaramayacađı Őimdiden bellidir.Ūlkenin temel sorunları yine orta yerde durup didiŐmeleri arttıracaktır.Tam eŐitlik ve adalet talepleri; uzlaŐı, barıŐ ve huzur çabaları bu cođrafyada kavganın ve mŪcadelenin ana sebepleri olarak siyasetteki etkilerini sŪrdŪreceklerdir.

Őyle olacak; çūnkŪ yeni Anayasa taslađı nda, kronikleŐmiŐ resmi inkarı aŐan ve demokratik hakları ŐzgŪrce tasarruf eden yeni ilkeler yok. O halde bu nasıl yeni bir Anayasa olabilir ki? Bu Anayasa, ilgili hukukçular daha iyi bilir, sonuēlarını gōrŪp bildiđimiz 1961 Anayasası'ndan daha geri ilkelerle karŐımıza çıkıyor. Bu aldatmacayı gōrmezlikten gelmek mŪmkŪn mŪ?

Yeni Anayasa taslađı resmi inkarı koru yan,bu cođ rafyada ya Őayan halklara ve Őzellikle KŪrdlere ŐzgŪrlūk,e Őitlik ve demokratik bir yaŐam vazetmeyen bir aldatmaca giriŐimidir. TŪrk devleti, AKP hŪkŪmeti eliyle, demokratik hak ve ŐzgŪrlūkleri k ı sıtlayan ve mayasında terŐr bulunan 12 EylŪl Anayasası'na karŐı, uygulamada, gerek iēte gerek dıŐta oluŐan yođun baskıları hafifletmeyi ve bu baskı gŪçlerini oyalamay ı amaēlıyor. Bu samimiyetsizliktir ...

AHI M'in, ırkçı 12 EylŪl Anayasası'na dayanan çok sayıda hukuksal ve yasal kararları nı ve uygulamalarını sonradan mahkum ederek TŪrkiye Devleti'ni cezalandırdıđı biliniyor. Sōz konusu Anayasa'dan kaynaklı bir çok uygulamanın adı geēen uluslar arası hukuk ve yargı kurumunda hala mahkeme edildiđi de aēık. Bu uygulamaların çođunun mahkumiyetle sonuēlanacađını gōsteren çok sayıda uluslar arası emsal kararlar ve iētihatlar var. GōrŪlŪyor ki, TŪrk devleti'nin hukuk ve yargı sistemi çōkmŪŐ, saygınlıđını yitirmiŐtir. Ba Őta KŪrdler ve TŪrkler olmak ūzere bu co ğ rafyada yaŐayan bŪtŪn halklar bu sistemin hukuk kararlarına ve uygulamalarına artık gŪven duymamaktadırlar, sonuēlarını sorgulamaya ve iŐi sonuēta uluslar arası hukuk makamlarına taŐımaya devam ediyorlar. DiĒ er ūlkeler; Őzellikle de Avrupa ūlkeleri de TŪrkiye'de hukuk ve yargı makamlarının verdikleri kararlara itibar etmemektedirler. TC Devleti hakkında Uluslararası hukuk ve yargı makamlarının Őimdiye kadar verdikleri mahkumiyet kararları o denli çođaldı ki, TŪrkiye'de hemen hemen hiçbir yasanın uygulamada hŪkŪmleri kalmadı; giderek Anayasa iŐlevsizleŐti. Genel olarak 12 EylŪl Anayasası bōylece yasal, meŐru bir Anayasa olma niteliđini ve itibarını kaybetmiŐ oldu.

Sık iŐaret ettiđim gibi ortaya atılan Yeni Anayasa taslađı artık iēte ve dıŐta saygınlıđını ve gŪvenilirliđini kaybeden Devletin yŪrŪrlūkteki Anayasası'na yeniden itibar kazandırmayı ve onu iŐlevsel hale getirmeyi amaēlamaktadır. KōklŪ,ba Őtan baŐa yeniden bir Anayasa yapmak de ğ il, sı nırlı çapta bir deĒ iŐiklikler ve dūzenlemeler giriŐimidir sōz konusu olan...

Kötü müdür?

Hayır. Ama Kürdler için yeterli ve gerçekçi değildir. Türkiye için, Türkiye'de yaşıyan bütün halklar için, bireyler için, özel bir statüde yaşıyan hak ve talebi bulunan Kürdler için yapılmaması öngörülenler yeterli değildir. Bu taslak da anti demokratik ve inkarcı ilkeleri koruyarak, bir bütün halinde, yaşamımızı disiplin altında tutmayı öngörüyor.

Kürdler bu gerçeğin farkında olarak, Anayasa Taslağının tartışılacağı sürece aktif biçimde katılmak durumundadırlar. Kürdler için bu zorunludur da. 12 Eylül Anayasası stratejik bir önlem olarak, daha çok, kürdlerin bu coğrafyadaki konumlanma isteklerinin sınırlarını dar bir disiplin altında ve alanda tutmayı esas olarak yapıldı. Uluslar arası ilişkilerin belli bir noktada korunmaya çalışılan genel istikrarının gerektirdiği zorlamaları inkar etmesek de, Yeni Anayasa Girişimi'ni, temelde, yine kürdlerin ulusal demokratik, hak ve özgürlük taleplerinin bir zorlaması sonucu olarak anlamak gerekir. Dolayısıyla Anayasa gibi önemli bir toplumsal metnin yeniden ele alındığı bir süreçte, bir taraf olarak kürdler, bugün ve yarın, kendilerini en çok etkileyecek ana kriterlerin belirlenmesinde müdahaleci bir rol üstlenmelidirler. Kürd sorununu, ulusal demokratik talepleriyle beraber bu sürecin merkezine taşımalıdırlar. Taslağın tartışmaya açıldığı bu süreçte özellikle bu çalışmalar önemlidir. Öyle de olsa kürdlerin bu alanda etkisi hissedilecek bir çabada ve tarafta olmamaları, şaşırtıcı oluyor.

Yapılan tartışmalarda Kürd sorununun önüne çıkarılmaması için herkesin sanki anlaşmalı olduğu düşüncesine kapılmamak elde değil. Anayasa taslağını değerlendiren uzmanlar, akademisyenler, bilim adamları, hukuk profesörleri kürdlerin durumundan ve haklarından hiç bahsetmeden, yapay şeyler üzerinde tartışıp duruyorlar. Sistemde var olan Kürd sorunu gibi temel ve yapısal bir sorunu es geçip türban ve laiklik gibi hiçbir şekilde yapısal olmayan yapay konuları merkeze alıyorlar. Böylece sanki Türkiye'de Kürd sorunu diye bir sorun değil de, esas sorun türban ve laiklikmiş gibi gösteriliyor. Bunlar Kürd sorununun önüne konuluyor. Bu bir oyundur kuşkusuz. Kürdler bu oyunu bozmalı. Bir taraf olduğunu ilan ederek yeni anayasa taslağında kürdlerin geleceği için gerekli kriterlerin neler olarak yer alması gerektiğini dayatmalıdırlar. Bugünkü hükümetin işi oldu bittiye getirmeye çalışarak tek başlarına etkili olamadıklarında durumu uluslar arası platformlara, ilgili dost ülkelere ve devletlere şikayet etmekten kaçınmamalıdırlar.

Türkiye devleti temel ve yapısal planda derin bir krizdedir. Kürd sorunu temel ve yapısal bir sorun olarak sistemin yeniden biçimlendirilmesi için dayatıcı bir dinamik olma özelliğini hala koruyor. Yeni Anayasa inisiyatifi bu temel ve yapısal sorunu görmezden gelerek demokratik ve özgürlükçü bir uzlaşma metnini ortaya çıkarmayacağını bilmelidir. AHİM kararları ve AB'ne uyum yasalarının deldiği ve işlevsiz bir metin haline getirdiği 12 Eylül Anayasası, Türkiye'de yaşayan etnisitelerin asgari taleplerini dahi göz önüne almadan ve onların varlığını kabul etmeden herhangi bir değ işime uğramaz; AHİM M'nin şimdiye kadar verdiği kararlar çerçevesinde veya AB'nin uyum planında istediği birkaç maddenin yeniden düzenlenmesi dışında bir yenilik söz konusu olmayacaktır. Demek ki, 12 Eylül Anayasası, Türkiye'de bütün sorunların kaynağı olan ana kriterleri ve maddeleriyle birlikte olduğu gibi korunmaya devam edilecektir. Bu da gösteriyor ki; Yeni Anayasa Taslağı adı altında yapılan yeni düzenlenmelerle yarınlarmız, otuz yıla yakındır katı disiplini altında yaşamaya zorlandığımız 12 Eylül Anayasası'nın yarattığı koşullardan çok farklı düzeyde olmayacaktır.

Görünen manzarada çıkan sonuçlar göz önüne alındığında, Yeni Anayasa adı altında yapılan düzenlemeler hem iç hem dış kamuoyunu aldatmaktan başka bir şey ifade etmiyor.

Türkiye'nin gerçekliklerine bakarak yeni bir Anayasa yapmak için asli taraflardan biri olan Kürdlerin ve bu arada, demokratik planda talepleri olan diğer etnisitelerin, giderek toplumun sivil kurum, örgüt ve partilerinin ortak iradelerini yansıtan bir yöntem izlenmeli. İktidar partisi bu gerçeği göz ardı etmemeli. Bu gerçeklerin göz ardı edilerek, belli bazı merkezlerin inisiyatifinde hazırlanacak bir Anayasa toplumda var olan

güvensizliğ i daha da artıracaktır.Toplu mda; halklar arası na ekilmiş kuşku ve kin tohumları her yerde ve her zaman boy verip çatışmaların yaygılaşmasına zemin hazırlayacaktır. Barış inisiyatifleri,birey hak ve özgürlükleri, fiilen sürekli tehdit, takip ve tehlike altı nda olmaya devam edecektir.

Kuşkusuz bu durumdan ve siyasi sonuçlarından en çok etkilenecek olanlar, yine Kürdler olacaktır.

Oysa bu süreçte kürdlerin oynadığı rol çok silik görünüyor. Etkisiz, belirsiz ve sağı r bir sessizlik hakim onların cenahında! Sonuçları nı da hesaplayıp bugünkü durumu kendilerine göre senarize ederek Yeni Anayasa taslağı çalışmalarını programlaştıran güçler, Kürdlerin içinde tutulabildiği bu pasif konumdan oldukça memnun olmalı lar! Bu anlamda sürece hakim olduğu u anlaştılan devlet ve onu temsil eden hükümet, laiklik ve türban gibi temel ve yapısal olmayan yapay sorunları öne çıkararak, konuya ili şkin, yine kendilerinin seçip rol verdiğ i ve çoğunlukla toplumda silik olan kimi yazar ve akademisyenlerle,yazılı ve görsel medyada, şarlatanlı klar yaptırmayı sürdürüyorlar.

Manzarada, tek taraflı olup bitenler bunlarken, Kürdler ne yapmalı dırlar?

Eş zamanda uluslar arası platformlara taşınabilecek ola nakları da göz önünde bulundurup mümkün olan en geni ş ittifak ve yüksek oranla sivil kat ılı mı sağlayan demokratik bir program üzerinde Kürdler alternatif bir Anayasa Taslağı ile; sivil ve siyasi bütün güç ve kurumları yla bir an önce harekete geçerek uğursuz bir gelecek vaad eden bu süreci tersine çevirebilirler;çevirmelidirler. Aksi halde onları n kendi gelecekleri üzerinde söyleyebilecekleri söz hakları bile pek kalmayacaktır.

(Yukarıdaki bölüm daha önce http://www.kurinfo.com/nivis/kaymak_17.htm de yayınlanmıştır. Kimi müdahaleler yapılarak konumuza uyumlu hale getirilmiştir.)

SONUÇ

Kürdlerin, tarihte geçmi ş i en eskiye dayanan kadim bir dil,kültür ve co ğ rafyaya sahip bir halk olduğu genel bir kabul görmekle beraber ;tarafsız tarih araştırmalarının ortaya koyduğu sonuçlardan hareketle,yaş adığımız çağda,geçmiş e göre genel ulusal karakteri puralize olmuş ,daha zengin bir dil ve kültür sahipleri olarak, kendi coğrafyalarında varlıklarını hala sürdürmekte olan, nüfusu bakımından dünyada devletsiz en büyük bir halk olduğu u gerçeğ i, bugün genel uluslar arası bir kabul görmektedir.

Tarih boyunca, Kürdlerin kendi coğrafyalarında kendi iradeleriyle kendilerini yönetme istekleri ve bu yöndeki mücadelesi durmadan devam ede gelmiştir.

Genel olarak toplumların sosyal ekonomik gelişmelerine bağlı olarak 15.yy sonlarından 17.yy ortalarına değin puralize olan ulusal istemler,siyasal bir nitelik kazanarak, tarihsel bir realite olarak uluslar arası ilişkilerde belirleyici bir rol üstlenmiştir.Kürtler bu yüzyıllarda,coğrafyasının sahip olduğu jeo-politik önemi gereğ i,rahat bırakılmamış lar;sürekli iş galci ve sömürgeci saldırılarla karşı karşıya kalmışlardır.

Özellikle Avrupa'da gelişen kapitalizmin dış pazarlar yaratma ve siyasal bakımdan bunları istikrar altına alıp biçimlendirme girişimleri;o dönem Asya ve Ortadoğu halkları üzerinde egemen olup,zayıflamış Osmanlı ve Acem-Safevi imparatorlukları aracılığıyla Kürd Ülkesi,ikiye bölünmüş ,coğrafyası; iç ekonomik kaynakları ve pazarı güçlü devletler desteğinde paylaştılmıştır.

Kürdler ulusal, siyasal, ekonomik ve kültürel bakımdan fiili olarak bu yüzyılda ve sonralarında sistemli olarak, tarihte eşine az rastlanan adaletsizliklerle karşı karşıya bırakılmışlar; ekonomik zenginlikleri talan edilmiş; dil ve kültürleri yasaklanarak ulusal psikolojik dokusu asimilasyon politikalarıyla parçalanıp yozlaştırmak istenmiştir.Buna

karşın ulusal temelde sürdürülen mücadeleler, zaman zaman ortaya çıkan isyanlar olmuş ama bunlar egemen devletlerce her seferinde şiddetle etkisiz hale getirilerek bastırılmışlardır.

Sonraları; 19.yüzyılın son çeyreğinde, 20.yüzyılın başlarında, güçlü dış siyasi ve ekonomik basınçla birlikte, Osmanlı ve İran devletlerinin ekonomik ve siyasi zayıflığı, özellikle Osmanlı egemenliğindeki diğer ulusların ve etnisitelerin lehine sonuçlar doğururken, daha geniş bir uluslararası emperyalist ittifakla, Kürdistan ülkesi ulusal ve siyasi olarak bertaraf edilerek dört devlet tarafından; Yeni Osmanlı-Türkiye, İran, Irak ve Suriye devletleri arasında fiilen bölüşülüp yeniden paylaşılmıştır.

Öyle de olsa, bütün parçalarda, Kürdistan güçleri, bu emperyalist ve sömürgeci statükoyu kabul etmemiş, gasp edilen coğrafyaları ve ulusal demokratik hakları için savaşmışlardır. İran ve Irak'ta, Türkiye'de bu anlamda çok sayıda önemli ulusal başkaldırılar olmuş; buna karşın Kürd halkına yönelik adaletsizlikler, soykırıma varan uygulamalar ve siyasi imhalar utanç verici boyutlarda, insanlığın gözleri önünde sahnelenmiştir.

Egemenlerin başarılı olmalarını destekleyen bir çok neden ve etken vardı kuşkusuz.

Bunlar kısaca üç ayrı everede ele alınabilir. Osmanlılarla Safevi imparatoruğunda birinci evre. Birinci Dünya savaşında ikinci evre. Bu savaşın sonuçlarından sonra dünya devletlerini sistemlere bölen ve İkinci Dünya savaşının sona erdiği bir üçüncü evre. Her evrenin birbiriyle bağdaşık temel özelliği, halkların bağımsız ulus olma yönündeki direnişleri ve savaşlarıdır. Birinci dünya savaşı bu durumun yoğunlaşmasının ortaya çıkardığı bir sonuçtur. Dil, kültür ve örflerde farklı olan halklar ulus devletler biçiminde ayrıştılar. Kürdler bu arada çeşitli yerlerde, İran ve Irak tarafında mücadele ediyorlar. Öyle de olsa dünya hala karmakarışık bir haldedir; İkinci evrede, 1917'de Rusya'da gerçekleşen Sosyalist Devrim karmaşık halde olan konjöktüre güçlü bir set çekiyor: Dünyada iki blok oluşuyor böylece. Sosyalist ve kapitalist sistem doğuyor. İki blok da güçlüdür. Kürdler içinde buldukları bu dönemde yine isyan halindedirler. Ancak ulusal bağımsızlık savaş alanı bu dönemde coğrafi bakımdan daha geniş bir alana yayılmıştır. Etkilidirler. Sosyalist sistemin doğal bağlaşıkları olarak hareket ediyorlar. Öte yandan, ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını uluslararası platformlarda kabul ettirebilecek güçlü bir diplomasi ve siyasi ilişkilere sahiptirler. Önemli haklar elde ediyorlar. Ne var ki, pratikte bu kazanımları koruyacak bir iç düzen ve alt yapıdan yoksundurlar. Sonunda, sorunu Türklerle birlikte ortak bir cumhuriyette çözebileceklerine ikna ediliyorlar. Bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk meclisine katılıyorlar. O sırada Birinci Dünya Savaşı'nın tahribatlarıyla uğraşan Avrupa'da sosyal ve ekonomik kargaşa devam ediyor. Her devlet kendi içine gömülmüş sorunlarını çözmeye çalışmakta. Sosyalist sistemin de Kapitalist sistemin de uğraştıkları bir çok zorlukları var. Bir süre sonra Benito Mussoloni İtalya'da iktidara el koyuyor; bir faşisttir. İkinci Dünya Savaşının tohumlarını atan, savaş şartlarını oluşturan ve işgalci amaçları harekete geçiren o'dur! Bir süre sonra sağa sola, önce Habeşistan'a, sonra başka ülkelere kuvvet gönderiyor. Onu destekleyen de var, desteklemeyen de var. Bunlar dışında sessiz ve ikircikli kalan taraflar da oluyor. Kısacası bütün devletler dünyadaki kargaşanın farkındadır. Her devlet için ucunun kendisine dokunmaması için manevra yapmaktan öteye bir uğraşa girmiyor. Bu arada çok ödünler veriliyor. Kürdler bu dönemde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde sorun yaşıyorlar. Mustafa Kemal tarafından kendilerine verilen taahhütler askıya alınmış, gerginlikler başgöstermiştir. Sonunda, 1925 yılında Kürdler isyan ediyorlar. Ne var ki, isyan kısa bir süre sonra kanla bastırılıyor ve Kürd liderleri tutuklanıp hemen idam ediliyorlar. Dünya'da başgösteren ekonomik krizlerin ve faşizmin işgalci savaş rüzgarlarının yarattığı ortamda kimsenin kürdlerin haline falan aldırıldığı da olmuyor.

Son evre, İkinci Dünya Savaşı'dır. Gerçek paylaşım savaşı bu aslında.

Sosyalist sistem ve kapitalist sistem iki ayrı kutup olarak çeşitli bölgeleri ve ülkeleri kendi etki alanlarında tutarak hegemonyalarını oturtuyorlar.

Bu haliyle biçimlendirilen paylaşımında Sosyalist Sistem de Kapitalist sistem de Kürdleri feda ediyorlar.Büyük bedeller ödenerek kurulan Mahabaad Kürd Cumhuriyeti yıkıldığında iki taraf da sessizlik içinde duruma seyirci kalıyorlar.

***

Kısaca açmaya çalıştığımız bu bölümden çıkan sonuç şu:15.yüzyıldan 20.yüzyılın sonlarına kadar Kürdler,Ulusal ve demokratik hakları elde etmek,ve kadim bir halk olarak, kendi iradeleriyle kendilerini yönetme hakkını kullanmak için verdikleri savaşları destekleyebilecek görece iç ve dış uluslar arası siyasi dinamikler,çıkar ilişkileri ve güç dengeleri, kürdlerin başarılı olmaları lehinde ya yeterince olgunlaşmamıştı ya da siyasi hatalar nedeniyle bu koşullar iyi değerlendirilemedi.

***

Ulusal Özgürlük Mücadelesinin Bulunduğu Aşama

Bu görüşün doğru olup olmadığını sınamak için bugüne bakmak belki bizi ortak bir sonuca birlikte götürebilir.

Bilindiği gibi İki dünya savaşı süresinde ve sonlarında siyasi ve askeri çalkantılarla savrulan Ortadoğu ülkeleri yakın zamanda bölgesel kapsamda yeni bir konjoktürel durumla karşı karşıya geldi.

Dünyanın güçlü devletlerinin çatışan ve bütünleşen ekonomik, politik ve stratejik çıkarları için tehlike arz edip sorunların yumağı haline gelen gerici ve despot rejimlere karşı, ABD öncülüğünde ortak askeri güç kullanılarak Ortadoğu'ya ve bölge statükolarına yeni bir plan üzerinden biçim verme operasyonu, Kürdleri de ittifak kapsamına aldı ve sonuçları Kürdlere de yaradı.

Mevcut haliyle beklenmeyen bir sonuçtu bu.

Statükolar alt üst oldu!
Dengeler de öyle...

Ne var ki, bu sonucun mimarları Kürdler değildi
Güney Kürdistan'ın şu anda kazandığı statü, amacı ve hedefleri belli olan bu operasyonun bir sonucu kuşkusuz.

Kürdlerin yaptıkları şu oldu bu sefer:Savrulmadılar.İlk defa dünyanın büyük güçleriyle doğrudan muhatap oluyorlardı.Bu fırsatı iyi kullandılar: kendilerini ve geleceklerini de bu arada kapsayan planları destekleyip koalisyon güçlerinin yanında yer aldılar.

Böylece, Kürdler tarihte ilk defa siyasal konjoktüre doğru değerlendirerek ulusal mevziler elde ettiler.Böylece yalnız kendi bölgeleri olan Kurdistan'da değil, kısmen Irak'ta da hakim bir siyasi güç oldular. Mesut Barzani Kurdistan Bölgesi Başkanı olurken, Celal Talabani Irak Devlet Başkanı sıfatıyla genel iktidara oturdu. Bu kazanımların uluslar arası siyasette ve hukukta meşrulaşmasının Kürdler açısından paha biçilmez bir başarı olduğunaysa, söylemeye gerek yok.

Konjoktürel Durumun Belirsizliği ve Gelecek

Ne var ki, çok uluslu çıkarların iç içe geçip ayrıştığı bu konjoktürün ne tür bir statükoya ulaşip istikrar kazanacağını ya da etki alanının ne kadar genişleyeceğini henüz kimse kestiremiyor. Öyle de olsa, oluşan bu konjoktür Kürdler açısından tarihi önemde bir anlam taşımakta; ve Kürdlerin, Ortadoğu'da rol oynayan çok yönlü ve çok amaçlı siyasi ilişkilerde yakalayabildikleri dengeyi korumalarını zorunlu kılmaktadır.

Hep söyleriz: Tarihi önemi olan bir süreçten geçiyoruz. Kürdler bu durumdan çok şey kaybetmeden çok mevzi kazanmışlardır. Asıl önemi şurada: Bu kazanımların uluslararası meşruiyeti, önce Kürd sorunu konusunda egemen sömürgeci devletlerin izleyip savundukları resmi siyasal tezlerini yerle bir etmiş; sonra onların inkarcı politikalarını gayri meşru kılmıştır. Aynı zamanda onları ideolojik iflasa da sürüklemiştir. Onlar Kürdleri inkar edip yok saysa da, Kürdlerin var oldukları, bir ulus olarak varlıklarına ve iradelerine sahip çıkabildiklerini dünyaya göstermişlerdir.

Güney Kurdistan Kürd siyasal Önderlerinin bu iradeyi koruyacaklarına dair güven gittikçe daha artıyor.

Tarih onlara hak ettikleri değeri verecektir.

Tarih Bilinci ve Akademik Çalışmaların Politik Önemi

Onların politik katkılarından da yararlanarak Kuzey Kurdistan bölgesinde meşru ulusal haklarımızı Türk Devleti'nden talep etmemizin olanakları bugün daha fazladır. Ancak bunlar yapılırken mücadele tarzımızın, programımızın, kadrolarımızın tarihsel deneyimleri göz ardı etmemeleri gerekir. Neyi nasıl ve ne zaman isteyeceğimizi bilmezsek, hiç bir şey alamayacağımızın riski yüksektir.

Elbette kürdistanın tarihte uğradığı uluslar arası bölüşüm ve yok sayılma projelerinin nedenlerini bilmeden, günümüz dünyasının önümüzdeki yıllara dair projelerinin neler olabileceğini bilemeyiz; bunları bilmeden, doğru irdelemeden, titizlikle inceleyip çözümlenmeden geleceğimiz konusunda taleplerimizin ve hedeflerimizin ulaşılabilir gerçeklikte olup olmayacağını anlayamayız. Tarihimizin bu konuda bize sağladığı deneyimler ve sunduğu veriler, bugünü değerlendirip anlamak ve geleceğe ilişkin doğru sonuçlar elde etmek için yeterince destek sağlıyor. Bugünü iyi anlamak ve yarını doğru formüle etmek sadece akademik bir kapsamda olmamalı; onun politize olması zorunludur. Kuşkusuz, doğru ve kapsayıcı akademik çalışmalar, politik formülasyonlara birer sağlam köprü görevi göreceklerdir. Bu anlamda, değerlendirmelerimiz köprünün her iki ucunu bize göstermekle kalmaz; geçiş yöntemlerimizi ve hareket tarzımızı da kuvvetle tayin edecektir.

Akademik yetenek, politik biçimlenmenin kolektifleştirilmesi için sürekli desteklenmelidir, ama onun da politikleşmesi kaçınılmazdır. Çalışma ve uzmanlık alanımız ne olursa olsun; yaşadığımız dünya ve içinden geçtiğimiz süreci değerlendirmemiz, politik oluşumuzdandır. Durum böyle olunca, haliyle sunulacak görüş ve düşüncelerimiz, daha çok politik ağırlıkta olacaktır.

Güçlü ve gerçekçi bir siyasal program, o programı ortaya koyan politik akademisyenlerin her alanda yetkinleşmiş bilgilerini zengin bir metin halinde bir araya getirip sistematize etmiş olmaktan çıkar. Böyle bir program hem kadrolarını hem çalışma mekanizmalarını yaratmakta ve hem de talep ve hedeflerini tayin etmekte zorlanmaz.

Sorunun güncel tanımı ve akılcı siyasal talep

Sorun; Kürd sorunu değil, kürdistan sorunu olarak ele alınmalı. Birey hakkı değil, ulusal haklar olarak değerlendirilip konulmalı ve çözüm konusu bu gerçeğe tekabül edecek taleplerle izah edilmelidir. Sorunun demokrasi mücadelesinin çok ötesinde bir sorun olduğu, kürd halkına ve dünya kamuoyuna anlatılmalı ve kürd ulusunun doğal ve tarihsel

hakkı olan ulusal demokratik taleplerinin; Kendi coğrafyasında kendi kendilerinin irade ve idaresi için söz ve karar sahibi olma hakkı olduğu gerçeği her alanda kabul ettirilmelidir.

Ortaya konan bu görüş, bu koşullarda, doğrudan federasyonu işaret etmektedir. Konjüktörel durum ve dünyadaki çok karmaşık güç ve ilişkilerinde izlenen denge ve somut koşullar başka modelleri tercih etmeye zorlayabilir. Bu nedenle katı olmak siyasette çok fazla bir anlam taşımaz. Artık hiç bir kesimin stratejik açıdan söyleyebileceği son söz yoktur. Ama insanın önüne koyması gereken bir şeyleri de olmalı. Federasyon bunlardan biridir. O da öyle kendiliğinden ortaya çıkıp şekillenen bir idari ve siyasi sistem veya model değildir. Onu oluşturup ortaya çıkaran çok sayıda sosyal, ekonomik, kültürel ve sanatsal kurumların yanısıra demokratik, hukuksal ve siyasi kurumlardır. Dolayısıyla bu talep veya hedef mevcut gerçekliğimizde çok tartışma gerektiriyor. Öyle de olsa, taraflar arasında bir uzlaşma sağlanması halinde, bunun koşullarını oluşturup kurumlaşmak için mutlak makul bir takvime ihtiyaç duyulacağı göz önüne alındığında, mevcut durum ve onu kuşatan objektif koşullarda talep edilen bu model de akla uygun görünüyor.

Her statü ve sistem, kurumlara göre biçimlenir. Oluşturulacak kurumların modeli, öngörülen statünün ve sistemin biçimini belirler. Öyleyse Kürd siyaseti kurumlaşma sürecini hızlandıracak projelere şimdiden sahip olmalıdır. Yerel yönetimlerde etkinlik sağlamak temel politik bir amaç olurken, bununla birlikte elde edilen olanaklarla kurumlaşmak Kürd siyasetinin pratik alanını kapsamalıdır.

Yerel plandaki idari ittifakların kökleşmesi hem sarsılmaz demokratik bir temel oluşturur hem de üst düzeyde ortak bir iktidar yapılanması için dönüştürücü bir rol oynar.

Federal bir yapı içinde, ortak bir yönetim planında, merkezi parlamento çatısı altında birlikte olmak veya ayrılmak veya bağımsız bir devlet olmak, her biri ayrı zaman ve koşullar bağlamında, öznel siyasi talepler olabilir. Ne var ki, bu talepleri belirleyen faktörler; dünya siyasetindeki dengeler durumu, bölgesel koşulların taleplere uygun hali, son olarak halkın genel iradesi ve sözüdür. Son sözde siyasi bir karardır. O kararı da halkın iradesini temsil eden yerel demokratik federal meclis verir.

Kürd Siyasetinin Genel Karakteri ve Spesifik Durumlar

Kürd siyaseti başka herhangi bir siyaset karakterine benzemez. Bunun tarihsel ve sosyolojik nedenleri var kuşkusuz. Kürdler tarihte, kendilerine özgü bir siyaset tarzına sahip olmamışlardır. Gerçek sınırlar düzleminde insanlarıyla birlikte birbirlerinden izole edilmiş bir halk, dört egemen sömürgeci devletin kendilerine özgü yürüttükleri siyasetin ve kültürün etkisi altında bir siyaset tarzı yaratmışlardır. Aynı ulusun insanları farklı sınırlar içinde, farklı kültür ve örflerin egemenliğinde, farklı alışkanlıklar edinmişlerdir. Burada çoğrafi bütünlük olduğu gibi kalsa da siyasi egemenlik farklı güçlerin elinde olduğundan sosyal, kültürel ve ruhsal doku orijini parçalanmış ve pratik olarak yitirilmiştir. Bu dört siyasi egemen güçlerden ikisi olan, özellikle Türkiye ve Suriye, bu özgün ulusal dokunun yitilmesinden öteye, onu bozuntuya uğratmak, giderek ham halini yozlaştırmak için sosyal ve politik alanda her türlü yola başvurmaktan çekinmemişlerdir. Sürekli dikte ettirilen egemen ve yabancı bir tarih ve kültür bilgisi, insanların özgün aidiyet duygusunu dışlayarak, onları soysuzlaşmış kişilikler edinmeye mecbur bırakır. Sonunda bu öyle bir hale gelir ki, insan kendi orijininin nefret etmeye, hatta ona karşı tıbbi bir ruh ve bilinç sistemine sahip olmaya başlar. Bunun örnekleri çoktur. Yok sayılma ve ezilmişlik duygusuyla kıvranan kişiliklerin, hissettikleri dayanılmaz acıların karmaşasından kurtulmak için genelde sığınacakları liman, kendilerini inkar eden egemen kimlik maskesidir. Bu davranış ve tercih biçimi için akli başında olmak veya cahil olmak pek önem taşımaz. Tercihini ateşlendiren isteğin rahatsız edici boyutta yoğunlaşmış olması yeterlidir. Tercihinde bu tutum genelde açıktır ve hiçbir sakıncası da yoktur. Asıl sakıncalı, daha doğrusu tehlikeli olan aidiyet bilincinin tercihte bocalamaları yaşamalarıdır. Bu bocalama süreci çok fazla bilinçli ve kararlı bir süreç değildir. Gider gelir; dengesizdir. Bu nedenle de niyetler hep gizli tutulur. Öyle de olsa, bir yerden sonra, dizginlenemez bir

noktada bu niyetler tutumda, alış kanlıklarda, düşüncelerde, özelemlerin ifadesinde patlar. Gözlenebilen aç k tutarsızlıklarla kendi lerini ele verirler...

Uzun uzun açmaya gerek yok; egemen güçlerin cenahı ndaki etkilerle varlığımıza yansıyan bu sonuçlar siyasi paradigmamıza da tonlarını bula ştı rmaktadır. Öteden beri Kürd siyaset tarzı ve bilinci kendine özgü bir karakteri koruyamamıştır. Bu anlamda siyasal tarihimiz incelendiğinde , özgün tarihsel, sosyal ve siyasal bir felsefesinden çok onun hep başka halkları n, özellikle de sömürgeci siyaset kültürünün etkisinde hareket ettiği rahatlıkla görülebilir . Yönlendirici pozisyonları yla bu etkiler, ulusal siyasetin aktörlerine ait çaba ve emeklerine karşı olduğu kadar, siyasetin ana rotasından çıkmasında da zararlı sonuçlar doğurmuşlardır. Kürd siyasetinin hala bu etkilerden tam anlamıyla kurtulduğu söylenemez.

Genel olarak kuzey kurdistan siyasetlerinin şimdiye kadar yaşadıkları zaafiyetlerin altında bu etkenler var. Bunları aşmak artık zorunludur. Bunun için önce bir düşünsel ve manevi sarsılma gereklidir. Kürd siyasetçisi, bir dava ve idealleri kapsayan tarihselliğinin farkında olarak, varoluşunun bilincinde ve geleceğin kurucu ögesi olma sorumluluğuna sahip bir anlayış doğrultusunda kendini ve beraberinde her şeyini fedaya hazır bir inanç halinde ulusal demokratik ve özgürlük mücadelesinde yer almalı. Bize ait olan haklarımızı geri almak için gerektiğinde ölmek neden böyle yaşamaktan daha kötü bir şey olsun!

Kürd siyasetçisi fedakar ve cesur olmalıdır

Kürd siyasetçisi, siyasete sadece kendisinin ve sahip olduğu malların bir sigortası olacak bir araç gözüyle bakmamalı. Kendi çıkarını, güvenliğini ve özgür geleceğini ait olduğu ulusun bünyesindeki bütün halkta görmeli. Siyaset bütüne yöneliktir; bütün topluma ve ulusa hizmet eden bir araçtır. Ulusal siyaset tarzı ve düşüncesi budur. Bu sarsıcı düşünceyle yola çıkanlar , çarmıhlarını sırtlarına almalıdırlar !

Demokratik Kültür

Kürd siyaseti, felsefesinde bu denli sert önermelere uygunken toplumla ve insanla ilişkilerinde kendine özgüveni olan sağlam karakteriyle oldukça esnek ve demokratik olmak durumundadır. Demokratik kültür, insanların kendi zıddını kendinde görmesidir. Bu zıtlığın diyalektiği insanın bütün ilişkilerinde az veya çok kendini hissettirerek işler. Mükemmelliğin sonsuz bir değer olabileceği algısını dışlar; dışlamalıdır da. İnsan zıddıyla ilerler; onunla başarıya imza atar. Mükemmellik rüyasının gerçekleştiği gün , insanlık biter. Halbu ki insan bütün kusurların sorumlusu da olarak doğayı etkileyen, toplumları dönüştüren, yaşamı anlamlı kılan tek kültürel ve politik varlıktır. Evrendeki bu boşlukta üzerine tünediği dünyanın bağlı bulunduğu fizik sistem bu halini korudukça, o, her zaman daha etkin bir varlık olarak, yer yüzünde, kusurlarıyla birlikte asla bitmeyecektir.

İnsanın hayatta ve her alanda tek yoldaşı yine insandır ve bu da sonsuza kadar asla değişmeyen bir zorunluluk olarak kalacaktır. Toplumla; toplum bireyleriyle olan özgür ilişkilerimiz bu zorunluluğun bilince çıkarılmasıyla edindiğimiz özgüvenin sonucudur. Aynı şekilde toplum bireyleriyle, çeşitli nedenlerle, gerçekleşen ilişkiler bu zorunluluktan doğar. Bu nedenle bireye bakışımız mutlaka belli bir bilinç, belli bir kültür ve değerler ilişkisi doğrultusunda bir bütünlük ortaya koymalı. Bireyi bütün eksik ve kusurlarıyla birlikte, ve az çok, sadece kendisinde mevcut özel alanlardaki etkin yeteneğini ve pratik becerisini yadsımayan; bu kapasitesiyle oynayabileceği toplumsal rolü mutlaka değerlendirmeyi esas alan düşünce , en basit felsefi kavramlaştırmayla, bireyin değer yaratıcı potansiyel bir varlık olduğundan hareket eder. Bu düşüncenin pratik ve işlevsel alanları , demokratik kültür ilişkisi kapsamında ortaya çıkan toplumsal, tarihsel, siyasal görev ve sorumluluklara tekabül eden dinamik alanlardır. Bu alanlarda her türden bireyin düşünsel ve pratik becerisine her zaman gereksinim vardır. Bu kapsamda ele alınan bireyin iyi veya kötü olduğu; özel yaşamı , alışkanlıkları, istekleri ve psikik

özlemlerinin bize uyup uymadığı , siyaset i ş ve ilişkileri aç ı sından pek önem ta ş ı maz.,taşımam alı dır.

Liberal felsefenin bu yöndeki yargı sı şudur; Subjektif bir hükümden hareketle: " Bana birinin iyi veya kötü olduğ unu değil; onun ne kadar lazım olduğ unu söyleyin!"

Toplumsal ve Ulusal Planda Farklı Sınıfsal Dinamiklerin Karşılıklı İlişkileri ve Uzlaşmanın Diyalektiği...

Bu önerme, toplumsal dinamikleri ele alan siyasetimiz için bir kalkış noktası olabilir .

Hiçbir sınıfın ve sosyal katmanın özelemleri, istekleri, yaşam tarzları, siyasal karakterleri aynı değil; sosyal konumları ve yaşam biçimleri bakımından hiç biri kendini bir diğ erinin dünyasında gör mez. Ortak yazgılarından kaynaklanan ortak özellikleri, aynı toplumda birlikte şu veya bu zorunlu ili şki bağlamında birbirlerine gereksinim duymalarıdır. Bu ili şkileri belirleyen ve koşullayan toplumsal ekonomik ve siyasal zorunluluklardır. Sınıflar özünde birbirlerinden nefret ederler. Birbirlerine karşı açık bir güvensizlik duyduklarını gizlemezler. Sürekli inatla şma ve çat ı şma eğiliminde olmak, onların doğ as ından gelen özelliklerdir. Toplumsal ekonomik ve hukuksal ilişkilerin barındırıp gerdiği çe li şkilerden doğ an sorunlar çözümsüz kaldı klarında, sınıflar veya taraflar arasındaki uyumsuzluklar bir süre sonra siyasi bir nitelik kazanarak kimi hallerde açık ve şiddetli çat ı şmalara neden olabilir. Bu çat ı şmaların yıkıcı doğ asını ve sonuçlarını bilmeyen yoktur. Tarih ve toplum bu tarz şiddetli çat ı şmalar ın sayısız örnekleriyle dolu.

Öyle de olsa tarih her tür kapış ma ve çat ı şmanın eninde sonunda bir tür uzlaşmayla sonuçlandığına da tanık olmuştur. Gelişmiş deneyimli toplumlar genel olarak tarihsel, ekonomik ve hukuksal nedenlerden doğ an çat ı şmaları uzlaşma kültürüyle en aza indirmeyi başarmışlardır. Sorunları şiddet yoluyla çözmeye çalışan geri toplumlar, şiddeti beslemekten öteye bir sonuçla karşılaşmamışlardır. Ve şiddet kesinlikle geri toplumların başvurdukları bir yöntemdir. Geri toplumlarda şiddeti doğ uran nedenler gelişmiş toplumlardakilerle benzer veya aynı olmasına karşın, gelişmiş toplumların benzer veya aynı sorunları çözmedeki şiddeti çok daha düşüktür. O halde şiddet toplumsal gelişmişlikle ters orantılı bir özellik taşımakta. Özetlersek; devrimin şiddeti, geri toplumlarda çok yıkıcı ve yoğun olabilirken, gelişmiş toplumlarda daha hafif ve daha az yıkıcı oluyor.

Bu sonucu belirleyen toplumsal ekonomik geli şmişlik ve temelde kurumsallaşm ı ş olmaktadır. Daha önemlisi bu gelişme temposuna uyum sağlayan, hatta yer yer bu düzeyi aşan toplumsal kültürdür.Yani toplumsal bilinçtir. Modern bilinç ve kültür bir kez bir toplumda kurumsalla şm ı ş bir nitelik alır almaz evrensel bir boyut kazanı yor. Dolay ı sıyla bir toplumun ekonomik gelişme düzeyi ne durumda ve hangi aşamada olursa olsun, o toplumun aydınları ve siyasetçi leri fikri düzeyde bu modern bilinç ve kültürden hareket ederek, dü şünce ve projelerinin fiziksel gücünü oluştururlar. Tarih göstermiştir ki, bu nitelikte fikri donanı mla rla, pratik ve i şlevsel olması gereken fiziki organizasyonlarını kurabilenler, daha kı sa zamanda, geleceklerini, belirsiz ve karamsarlı klarla dolu bir yazgı olmaktan çıkarabilirler. Bugünden geleceğe; umutların, iyimserliğin, aşkın ve sevginin hayatımızda yeniden kökleşip yüreklerimizi aydınlatmasını sağlayan heyecan ve inanç dolu yürüyüş , böyle tutarlı bir çizgi yaratmakla mümkündür.

Bu akla, pratik bakı mdan, en önce Avrupa sahip çıktı. Bugün fiiliyatta ABD ve Avrupa Birliği projesi yi ne bu aklı n pratik sonuçlarıdır. Özellikle Avrupa Birliği i projesinin düşünsel teması, insanlığın evrensel planda bir akıl birliğinin pratik temellerini atmayı işaret ediyor. Biz bu projenin kapsamı dışında değiliz.Tersine en çok içinde olması gereken bizim gibi toplumlardır.Hak, eşitlik, adalet ve insan merkezli dü şünce bu projenin evrensel ve siyasal ilkeleridir.Kurdistan halk ı nın özelemlerini temsil edecek siyaset programı mız bu anlayışla kürd halkının bütün dinamiklerini, bu toplumun ortak bileşenleri olduğ unu kabul ederek; ve aynı zamanda, onların var olan bütün ulusal,

toplumsal ve kültürel değerlerin sahipleri sayarak, siyasal planda kendilerini temsil hakkına saygı duyduğunu mutlaka deklere etmeli. .

Toplumsal sınıfların ve öteki dinamiklerin sahip oldukları farklı düşünce, istek ve yaşam biçimlerinden doğan karşılıklı ve çok türlü duyarlılıkları sentezleyebilecek bir ulusal uzlaşma programı , yüz yıldır özgürlüğümüz ve kurtuluşumuz önünde aşılmaz gibi duran setleri daha büyük bir kuvvetle yarıp geçecektir.

Ne var ki, bu halka sadece kurtuluşu vadeden bir programın siyasal açıdan gerçekçi olmayacağını da anlamak gerekir.

Her şeyden önce kimden ne alacaksınız ve buna mukabil kimlere ne vereceksiniz; bu çok açık yazılmalı.

Söz edilen sınıflar, farklı sosyal katmanlar kendilerine bir şeyler vermeyi vaat etmeyen hiçbir programın müttefiki olmaya yanaşmayacaklardır. Hak, eşitlik ve adalet tek başlarına insanlara bir şey anlatmamaktadır. Bunlar daha çok toplumsal hukukla ilgili ilkelerdir. Ama öte yandan ekonomi politişinizin de olması şarttır. Asıl insanları ilgilendiren temelde budur. Sanayicimizin, toprak sahiplerimizin, işçimizin ve toplumsal emekçilerimizin bu programdan beklentileri nedir, ne olacak? Bu yönde doğru bir araştırma yapıldığına şahsen rastlayabilmiş değilim.

Kendi kendinizi idare etmeyi tasarladığınız herhangi bir sistemin siyasal bir tarafı ve temsilcisi olduğunuzu söylediğinizde, bunlara açıklık getirmek zorundasınız. Soyut ilkeler, somut durum çözümlenip yeterince izah edilmedikçe, anlamsızdır.